

नेपालमा खेलकुद क्षेत्रको आधारभूत जानकारी एवं लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध सहजीकरण पुस्तिका

नेपाल सरकार
युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं ।
२०७८

नेपालमा खेलकुद क्षेत्रको आधारभूत जानकारी एवं लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध सहजीकरण पुस्तिका

नेपाल सरकार

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं ।

२०७८

फोन : ०१-४२००५५०

वेबसाइट : www.moys.gov.np, ईमेल : info@moys.gov.np

नेपालमा खेलकुद क्षेत्रको आधारभूत जानकारी एवं लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध सहजीकरण पुस्तिका

सल्लाहकार

श्री केदार न्यौपाने, सचिव

लेखन एवम् सम्पादक मण्डल

संयोजक

डा. कमल प्रसाद पोखरेल, सहसचिव

सदस्यहरु

श्री प्रमिला खरेल, शाखा अधिकृत

श्री गणेश गुरुङ्ग, शाखा अधिकृत

कम्प्युटर टाईपिङ एवम् इडिटिङ

श्रीकृष्ण खकुरेल, कम्प्युटर अपरेटर

लेआउट तथा डिजाइन

जीवन पौडेल

नेपाल सरकार

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय

सिंहदरवार, काठमाडौं

सर्वाधिकार :

नेपाल सरकार

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय

नेपाल सरकार
युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं ।
फोन नं. ०१-४२००५४०

दुई शब्द

“स्वास्थ्यको लागि खेलकुद, राष्ट्रको लागि खेलकुद र सबैका लागि खेलकुद” भन्ने मान्यतालाई सार्थक बनाउन युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय प्रयत्नशील छ । स्वस्थ, अनुशासित र मर्यादित जीवनशैली अभिवृद्धि गर्न खेलकुदलाई प्रमुख आधारको रूपमा लिइन्छ । राष्ट्रको प्रतिष्ठा वृद्धि गर्न र विभिन्न सम्प्रदाय, भाषा तथा संस्कृति एवं समुदायकाबीच एकता र सदभाव कायम गरी एक आपसमा सुमधुर सम्बन्ध स्थापित गर्न खेलकुदको योगदान महत्त्वपूर्ण रहेको छ । उपलब्ध स्रोत साधनहरूको सिमाभित्र रही समग्र खेलकुद क्षेत्रलाई लैङ्गिक समानता एवं समावेशी मान्यताका आधारमा थप गुणास्तरीय, उर्जाशील, परिमाणात्मक बनाउने प्रयास जारी रहेको छ ।

संघीयताको मर्म र भावना अनुरूप साभा अधिकारको सूचीमा “खेलकुद” परेको सन्दर्भमा सबै तहका सरकारहरूबाट खेलकुदका पूर्वाधार र प्रतियोगिताका लागि स्रोत र साधनको परिचालन गर्न सहज हुने वातावरण सृजना भएको छ । स्थानीय खेलाडी, प्रशिक्षक, खेल व्यवस्थापक र खेल अधिकारीहरूका बीचमा आपसी सदभाव, प्रेम, एकता र व्यवसायिकता बढाउन तथा सम्मानपूर्ण जीवन विताउन सहज हुने अपेक्षा रहेको छ । त्यस्तै लैङ्गिक हिंसासम्बन्धी अवस्थाको सिर्जनाका लागि आम रूपमा लैङ्गिक विभेद तथा हिंसासम्बन्धी सचेतना जगाउने, लैङ्गिक समानता र समावेशिताको प्रवर्द्धन तथा सुनिश्चितता गर्नका लागि यो सानो प्रयास गरिएको छ । यस सहजीकरण पुस्तिका लेखनमा सहयोग पुऱ्याउनुहुने शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका सचिव श्री राम प्रसाद थपलिया, सहसचिव श्री अणु प्रसाद न्यौपाने, यस मन्त्रालयका पूर्व सहसचिव श्री भक्त बहादुर ढकाल, महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयका सहसचिव श्री रुद्रादेवी शर्मा, शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रका निर्देशक श्री गणेश प्रसाद पौडेल, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्का बोर्ड सदस्य श्री इन्दिरा निरौला र श्री चन्द्रवदना राई, युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोज्जगार कोषका निवर्तमान कार्यकारी निर्देशक डा. विष्णुप्रसाद गौतम लगायत युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

समग्र खेलकुद क्षेत्रलाई लैङ्गिक समतायुक्त, गुणास्तरीय र व्यवसायिक बनाउने प्रयासमा सबैको रचनात्मक सुभावाका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

केदार न्यौपाने
सचिव
युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय

सहजीकरण पुस्तिकाको सन्दर्भ र उद्देश्य

१. खेलकुद सम्बन्धी सामान्य जानकारी :

नेपालको संविधान, २०७२ को (धारा ३९) ले बालबालिकालाई खेलकुद तथा मनोरञ्जन सम्बन्धी हकको सुनिश्चितता गरेको छ भने सरकारले स्वस्थ, सक्षम र अनुशासित नागरिक तयार गर्न खेलकुद तथा खेलाडीमा योजनावद्ध लगानी गर्ने र खेलकुदलाई राष्ट्रिय एकता सबल र सुदृढ गर्ने एवं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा राष्ट्रिय सम्मान अभिवृद्धि गर्ने माध्यमको रूपमा विकास गर्ने नीति लिएको छ। त्यस्तै, संविधानको धारा ३८ मा लैङ्गिक भेदभाव एवं महिला विरुद्ध सामाजिक, सांस्कृतिक परम्परा, प्रचलन वा अन्य कुनै आधारमा शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य, मनोवैज्ञानिक वा अन्य कुनै किसिमको हिंसाजन्य कार्य वा शोषण गर्न प्रतिवन्ध लगाएको छ। विद्यमान संवैधानिक हकको कार्यान्वयन गर्दै खेलकुद क्षेत्रलाई व्यवस्थित रूपमा अगाडि बढाउन संघीय तहमा युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्, प्रदेशमा सामाजिक विकास मन्त्रालय र स्थानीय तहमा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा सहितको संरचना निर्माण गरिएको छ। खेलकुदलाई घर, परिवार, समुदाय, विद्यालय, स्थानीय तह, प्रदेश, राष्ट्रिय हुँदै अन्तर्राष्ट्रिय तहसम्म जोड्ने साधनको रूपमा परिकल्पना गरिएको हुनाले सोही अनुरूप विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण तथा विस्तार गर्दै लिएको छ।

नेपालमा परम्परागत रूपमै खेल खेल्ने गरेको पाइन्छ। यसरी अनौपचारिक रूपमा खेल खेल्ने कार्यको अभिलेख नभए तापनि खेलकुद क्षेत्रलाई व्यवस्थित रूपमा अगाडि बढाउने सस्थागत प्रयासको थालनी भने मुख्यतः खेलकुद परिषद्को स्थापना वि.सं २०१५ मा भए पछि भएको मानिन्छ। यही कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् ऐन, २०२१ को तर्जुमा गरियो र सोही बमोजिम स्थापना भएको राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् आजका दिनसम्म आइपुग्दा १००० (एक हजार) जना प्रशिक्षक एवं कर्मचारी सहित सबै जिल्लामा विस्तार भएको छ। खेलमार्फत् देशको पहिचान अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा स्थापित गर्न सकिन्छ भन्ने मान्यतामा नेपालले सन् १९५१ देखि एसियाली खेलकुद, सन् १९६४ देखि ओलम्पिक खेलकुद र सन् १९८४ देखि दक्षिण एसियाली खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागिता जनाएको अवस्था छ। मुलुकभित्र निरन्तर रूपमा खेलकुदलाई अगाडि बढाउने अभिप्रायले वि. सं. २०३८ देखि प्रत्येक दुई-दुई वर्षमा राष्ट्रिय खेलकुदको प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने लक्ष्य लिएको भएतापनि हालसम्म जम्मा ८ ओटा राष्ट्रिय प्रतियोगिता सम्पन्न भएका छन्। तलको खण्डमा नेपालमा आयोजना हुने विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिता तथा खेलकुद कार्यक्रमका बारेमा संक्षिप्त जानकारी दिइएको छ।

१.१ राष्ट्रपति रनिङ्ग शील्ड प्रतियोगिता:

देशभरका सबैभन्दा बढी खेलाडीले भाग लिने प्रतियोगिताका रूपमा सबै पालिका तहसम्म राष्ट्रपति रनिङ्ग शील्ड प्रतियोगिता बिस्तार भएको छ। चालु शैक्षिक सत्रमा १८ वर्षभन्दा मुनिका कक्षा १२ सम्म नियमित रूपमा अध्ययनरत छात्र/छात्राहरू सहभागी हुने यो प्रतियोगितामा भलिबल, कबड्डी, छात्र छात्रा एथलेटिक्स, दौड, ट्र्याकतर्फ छात्र छात्रा : १०० मि., २०० मि., ४०० मि., ८०० मि., १५०० मि., ३००० मि., ४×१०० मि. रिले, ४×४०० मि., रिले र मार्सल आर्टतर्फ छात्र छात्रा कॅराते, सितेरियो, तेक्वान्दो, उसु समावेश खेल गरिएको छ। सहभागी छनोटका खेलहरू देशभरका विद्यालयहरूमा हुन्छन् र छनोट भएका खेलाडीहरू विद्यालयको प्रतिनिधित्व गर्दै पालिकामा सहभागी हुने, पालिकाबाट छनोट भएकाहरू जिल्लास्तरीय, प्रदेशस्तरीय हुँदै केन्द्र स्तरीय (संघ स्तरीय) प्रतियोगितामा पुग्ने प्रावधान रहेको छ। राष्ट्रपति रनिङ्ग शील्ड प्रतियोगिता सञ्चालन गर्नका लागि मन्त्रालयले कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गरेको छ।

१.२ उपराष्ट्रपति चिल्डेन कप:

विद्यालयलाई खेलकुदको उद्गम स्थानको रूपमा लिँदै सोही स्थानबाट खेल प्रतिभाको खोजी, पहिचान तथा विकास गर्ने नीति अनुरूप राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्बाट आधारभूत तहमा (कक्षा ८ सम्म) अध्ययनरत विद्यार्थीहरूमध्ये क्षमतावान विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी उपराष्ट्रपति चिल्डेन खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन गरिन्छ। यसको संयोजन जिल्ला खेलकुद विकास समितिले गर्दछ। यो कार्यक्रम कक्षा ६, ७ र ८ मा अध्ययनरत १४ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकालाई लक्षित गरेर देशभरका विद्यालय मार्फत सञ्चालन गरिने खेलकुद हो। जिल्ला खेलकुद विकास समितिले विद्यालयबाट छनोट भई आएका खेलाडीहरूबाट प्रदेशमा हुने प्रतियोगितामा पठाउन छनोटको कार्य गर्दछ। प्रदेशबाट छानिएकाले केन्द्र/संघमा हुने प्रतियोगितामा सहभागिता जनाउन पाउँछन्। यो कार्यक्रममा समावेश गरिने खेल प्रतियोगिताहरूमध्ये छात्र छात्राहरू सहभागी हुने भलिबल, कबड्डी, एथलेटिक्स, दौड ट्र्याकतर्फ छात्र छात्रा, १०० मि., २०० मि., र मार्सल आर्टतर्फ छात्र छात्रा कॅराते, तेक्वान्दो, उसु आदि मुख्य रहेका छन्।

१.३ महिला लक्षित खेलकुद कार्यक्रम:

नेपालमा आयोजना गरिने प्रायः सबैजसो खेल प्रतियोगिताहरूमा महिला र पुरुष दुबैलाई समान रूपमा समावेश गर्ने गरिएको छ। तथापि खेलकुदमा महिलाहरूको सहभागिता निकै कम रहेको छ। तसर्थ, महिलाहरूको सहभागिता वृद्धि गर्न र प्रोत्साहन गर्नका लागि देहाय बमोजिमका थप कार्यक्रमहरू समेत सञ्चालन गरिएको छ।

क) राष्ट्रपति खेलकुद महिला सहभागिता अभिवृद्धि कार्यक्रम

यो कार्यक्रम छात्राहरूलाई खेलक्षेत्रमा प्रवेश गराउन अभिप्रेरित गर्ने, महिलामाथि हुने हिंसा तथा आक्रमणबाट बच्ने, आत्मरक्षाका लागि सीप प्रदान गर्ने लगायतको उद्देश्य राखेर सञ्चालन गरिन्छ। हालसम्म यो कार्यक्रम देशका ७३ जिल्लामा सञ्चालन भइसकेको छ। आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा यो कार्यक्रम सबै प्रदेश र चालीस जिल्लामा सञ्चालन भएको थियो। राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्बाट सञ्चालन गरिएको आत्मरक्षासम्बन्धी तालिमको अनुशरण गर्दै विभिन्न गैर सरकारी संघ संस्था वा निकायहरूबाट समेत त्यस्ता प्रकारका तालिम सञ्चालन हुँदै आएका छन्।

ख) महिला लक्षित अन्य प्रतियोगिता

सबैका लागि खेलकुद युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयको घोषित नीति हो। खेलकुदमा महिलाहरूको सहभागिता अभिवृद्धि गर्न र उत्प्रेरित गर्नका लागि राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्बाट उपराष्ट्रपति महिला लिग फुटबल प्रतियोगिता, जातीय विभेद तथा छुवाछुत उन्मुलन राष्ट्रिय दिवस उसु प्रतियोगिता, सभामुख कप, राष्ट्रिय महिला तथा पुरुष भलिबल प्रतियोगिता, सहाना स्मृति राष्ट्रिय महिला हक्की प्रतियोगिता जस्ता प्रतियोगिता/कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेका छन् भने प्रदेश सरकार र स्थानीय तहमा समेत महिलाहरूलाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेका छन्।

१.४ राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता:

देशभित्र निरन्तर रूपमा खेलकुदलाई अगाडि बढाउने अभिप्रायले वि.स. २०३८ सालदेखि राष्ट्रियस्तरको खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्न थालिएको हो। राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिताको सञ्चालन र सहजीकरण गर्नका लागि मन्त्रालयले कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गरेको छ। अञ्चलगत रूपमा प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने गरी शुरुवात गरिएको राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता हाल देशमा भएको राजनीतिक परिवर्तन एवं राज्य पुनर्संरचना अनुरूप हुने गरी ७ प्रदेशका सात टिम, तीन विभागीय टिम (नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना र एपिएफ) र गैह्र आवासीय नेपाली संघ (एन.आर.एन.ए.) टिम गरी जम्मा एघार टिमलाई सहभागी गराई सञ्चालन गरिन्छ। प्रतियोगिता सञ्चालन गर्नको लागि कम्तिमा चार टिमको सहभागिता हुनुपर्ने व्यवस्था कार्यविधिले गरेको छ। प्रत्येक दुई दुई वर्षमा सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेको भएतापनि हालसम्म जम्मा ८ ओटा कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन्। हालसम्म सञ्चालन भएका राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिताको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ:

राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिताको विवरण

राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता	खेल सञ्चालन भएको वर्ष	स्थान	प्रतियोगिता संख्या	प्रतियोगि संख्या	महिला प्रतियोगी संख्या	खेल संख्या	पदक संख्या
पहिलो	२०३८ भदौ २७-असोज ४	काठमाडौँ	अञ्चलगत प्रतियोगिता बागमती विजयी	१४४३	२२३	१६	२२६
दोस्रो	२०४० चैत १२-२०	पोखरा	अञ्चलगत प्रतियोगिता बागमती विजयी	२०५७	५३९	१९	३७०
तेस्रो	२०४२ फागुन २३-चैत १	विरगञ्ज	अञ्चलगत प्रतियोगिता बागमती विजयी	२७७५	७३८	२१	३७०
चौथो	२०५५ चैत ८-१४	नेपालगञ्ज	पाँच विकास क्षेत्र, विभागीयटोली - नेपाल प्रहरी र नेपाली सेना- ७ टिम मध्यमाञ्चल विजयी	१६६२	NA	१२	४६९
पाँचौँ	२०६५ चैत २४-३०	काठमाडौँ	पाँच विकास क्षेत्र विभागीय टोली - नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, ए.पि.एफ र जनमुक्ति - ९ टिम मध्यमाञ्चल विजयी	NA	NA	१३	६४६
छैटौँ	२०६८ चैत २४-२८	धनगढी	पाँच विकास क्षेत्र विभागीय टोली - नेपाल प्रहरी, ए.पि.एफ विश्वविद्यालय, जनमुक्ति - ९ टिम मध्यमाञ्चल विजयी	३६२८	१३९४	३१	११०६
सातौँ	२०७३ पुष ८-१५	बिराटनगर	पाँच विकास क्षेत्र नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, एपिएफ- ८ टिम	३९७२	१६६९	३५	९०२
आठौँ	२०७५ बैशाख ५-११	नेपालगञ्ज	सात प्रदेश नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, एपिएफ एन आर एन - ११ टिम	५३०५	२४०९	३५	११५८

सूचना स्रोत NSC

१.५ दक्षिण एसियाली खेलकुदः

नेपाल दक्षिण एसियाली खेलकुदको शुरुवात गरेको देश हो । सन् १९८४ मा काठमाडौँबाट शुरुवात भएको दक्षिण एसियाली खेलकुदको १३ औँ संस्करण २०१९ डिसेम्बर २ देखि १० सम्म नेपालकै काठमाडौँ, पोखरा र जनकपुरमा सम्पन्न भएको छ । नेपालले हालसम्म दक्षिण एसियाली खेलकुदमा कूल ६८८ पदक प्राप्त गरेको छ । दक्षिण एसियाली खेलकुदको संक्षिप्त विवरण र नेपालले प्राप्त गरेको पदक संख्या देहाय अनुसार रहेको छः

खेल सास्करण	बर्ष	खेल आयोजक	खेल संख्या	इभेन्ट	नेपालले प्राप्त गरेको पदक				स्थान
					स्वर्ण	रजत	कास्य	जम्मा	
पहिलो	१९८४	नेपाल (काठमाडौँ)	५	६२	४	१२	८	२४	चौथो
दोस्रो	१९८५	बंगलादेश (ढाका)	७	९४	१	९	२२	३२	पाँचौँ
तेस्रो	१९८७	भारत (कलकत्ता)	१०	११६	२	७	३३	४२	पाँचौँ
चौथो	१९८९	पाकिस्तान (इस्लामावाद)	१०	११४	१	१३	३२	४६	चौथो
पाँचौँ	१९९१	श्रीलंका (कोलम्बो)	१०	१४२	२	८	३०	४०	पाँचौँ
छैटौँ	१९९३	बंगलादेश (ढाका)	११	११५	१	६	१५	२२	पाँचौँ
सातौँ	१९९५	भारत (मद्रास)	१४	१४३	४	८	१६	२८	पाँचौँ
आठौँ	१९९९	नेपाल (काठमाडौँ)	१२	१६३	३१	१०	२४	६५	दोस्रो
नवौँ	२००४	पाकिस्तान (इस्लामाबाद)	१५	१७०	७	६	२०	३३	चौथो
दशौँ	२००६	श्रीलंका (कोलम्बो)	२०	१९७	७	१५	३१	५३	चौथो
एघारौँ	२०१०	बंगलादेश (ढाका)	२३	१५८	८	९	१९	३६	पाँचौँ
बाह्रौँ	२०१६	भारत (गुवाटी सिलोङ्ग)	२२	२२६	३	२३	३४	६०	छैटौँ
तेह्रौँ	२०१९	नेपाल (काठमाडौँ, पोखरा, जनकपुर)	२६	३१७	५१	६०	९६	२०७	दोस्रो

तेह्रौँ सागको विस्तृत विवरण अनुसुचि - १ मा दिइएको छ । सूचना स्रोत NSC

१.६ एसियाली खेलकुदः

नेपाल सन् १९५१ देखि एसियाली खेलकुदमा सहभागी हुँदै आएको छ। हालसम्मका एसियाली खेलकुदमध्ये सन् १९९८ मा बैककमा सम्पन्न प्रतियोगितामा सविता राजभण्डारीले तेक्वान्डोमा १ र सन् २०१७ इण्डोनेशिया सम्पन्न प्रतियोगितामा प्याराग्लाइडीडमा १ गरी २ ओटा रजत पदक सहित २४ ओटा पदक नेपाललाई प्राप्त भएको छ। अन्तराष्ट्रिय तहमा सम्पन्न भएका विभिन्न च्याम्पियनसीप प्रतियोगिताहरूमा सयौं उपाधि प्राप्त भएका छन्। पदक प्राप्त गर्ने खेलाडीहरूको नामावली अनुसूची-२ मा समावेश छ।

१.७ ओलम्पिक खेलकुद :

खेलकुद मार्फत राष्ट्रको पहिचानलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा स्थापित गर्न र खेलाडी प्रतिभाको अवसरलाई सुनिश्चित गर्न नेपाल सन् १९६४ देखि ओलम्पिक खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागी हुँदै आएको छ। हालसम्म नेपालले ओलम्पिक खेलकुदमा पदक प्राप्त नगरेको अवस्था भएता पनि सहभागिता जनाउदै आईरहेको छ। सहभागिता जनाउने खेलाडीहरूको नामावली अनुसूची-३ मा राखिएको छ।

१.८ शैक्षिक कार्यक्रमः

बालबालिकाको सर्वाङ्गिक विकासमा खेलकुदको महत्वलाई आत्मसात गरी देशका सबै विद्यालयहरूमा खेलकुद सम्बन्धी पाठ्यांश समावेश गरी पठनपाठनको कार्य भइरहेको छ। त्यस्तै उच्च शिक्षातर्फ त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत शिक्षा शास्त्र संकायमा शारीरिक शिक्षा विभाग र मानविकी संकायतर्फ खेल विज्ञान विषयका शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन्। सबै स्थानीय तह, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारबाट सञ्चालन हुने खेलकुदका कार्यक्रमहरूमा वार्षिक रूपमा करीब पाँच लाख खेलाडीहरूले भाग लिँदै आएको अवस्था छ। सरकारी तहबाट खेलकुदका प्रमुख कार्यक्रमहरूमा राष्ट्रपति रनिङ्ग शीलड, उपराष्ट्रपति चिल्ड्रेन कप प्रतियोगिता, राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता जस्ता वृहत् कार्यक्रम सञ्चालन भएका छन्। यसका साथै विभिन्न खेल विधामा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका प्रतियोगिताहरूमा खेलाडीहरूको सहभागिता हुँदै आएको छ भने निजी एवं समुदाय स्तरमा संघसंस्था, क्लब जस्ता विभिन्न निकायहरूको प्रायोजनमा भएका प्रतियोगिताहरू समेत सञ्चालन भइरहेका छन्।

१.९ प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमः

खेलकुद क्षेत्रमा खेलाडी एवं सम्बद्ध पक्षहरूलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि नेपाल सरकारबाट देहाय बमोजिमका प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन्

क) राष्ट्रिय खेलकुद प्रतिभा सम्मान कार्यक्रम:

खेलकुदमा नव प्रतिभाहरुको पहिचान गरी प्रतिभाशाली खेलाडीहरु एवं खेलकर्मीहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यले आ.व. २०७०/७१ देखि राष्ट्रिय खेलकुद प्रतिभा सम्मान कार्यक्रमको सुरुवात गरी हालसम्म निरन्तर रुपमा सम्पन्न हुँदै आएको छ। सम्मानित हुने खेलकर्मीहरुको नामावली अनुसूची-४ मा राखिएको छ।

ख) खेलाडी प्रोत्साहन कार्यक्रम :

राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा सञ्चालन भएका खेलकुद प्रतियोगितामा पदक प्राप्त गरेका तथा ओलम्पिक खेलकुदमा सहभागिता जनाएका खेलाडीहरुलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि नेपाल सरकारबाट नगद पुरस्कार एवं सम्मान-पत्र प्रोत्साहनको व्यवस्था भएको छ। आ.व. २०७७/७८ मा सम्मानित हुने खेलाडी तथा प्रशिक्षकहरुको विवरण अनुसूची-५ मा राखिएको छ।

ग) खेलकुद पत्रकारिता सम्मान कार्यक्रम:

खेलकुद क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनमा सुसूचित, प्रचार/प्रसार एवं पैरवी गर्ने उद्देश्यले युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयबाट खेलकुद पत्रकारिता पुरस्कारको सुरुवात गरिएको हो। यस कार्यक्रमबाट खेलकुदका क्षेत्रमा कार्यरत पत्रकारहरुलाई थप प्रोत्साहन र हौसला मिल्ने अपेक्षाका साथ निरन्तरता दिँदै आइएको छ। हालसम्म सम्मानित हुने पत्रकारहरुको नामावली अनुसूची-६ मा राखिएको छ।

घ) स्नाताकोत्तर तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि खेलकुद सम्बन्धी शोधकार्यमा सहयोग तथा विद्यार्थी प्रोत्साहन कार्यक्रम:

खेलकुदका क्षेत्रमा शोधकार्य सम्पन्न गर्ने विद्यार्थीहरुको नामावली अनुसूची-७ मा राखिएको छ।

१.१० अन्य कार्यक्रम : विश्वविद्यालय खेलकुद, राष्ट्रिय संघहरुबाट आयोजना हुने खेलकुद कार्यक्रम, च्याम्पियनसीप प्रतियोगिता, विभिन्न प्रदेश र स्थानीय तहबाट सञ्चान हुने खेलकुद कार्यक्रम, खेलसम्बन्धी क्लबहरुबाट र विद्यालयहरुबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरु पनि खेल क्षेत्रलाई प्रोत्साहनको लागि महत्वपूर्ण रहेका छन्।

२. लैङ्गिक हिंसासम्बन्धी सामान्य जानकारी

(क) अवधारणा:

सामान्य अर्थमा लिङ्गका आधारमा अरु प्रति गरिने सबै किसिमका विभेद, हिंसा एवं दुर्व्यवहारलाई लैङ्गिक हिंसा मानिन्छ। हिंसा शारीरिक, मानसिक, यौनिक एवं अन्य जुनसुकै किसिमबाट अभिव्यक्त हुन सक्छ। लैङ्गिक

विभेदका आधारमा हुने कुनै पनि प्रकारको दबाब, करकाप, दण्ड, सजाय, अपमान, पिडा वा डर, धाक, धम्की जस्ता विविध पक्षहरू लैङ्गिक हिंसाभित्र पर्दछन् । ठाउँ, समय, परिस्थितिका आधारमा लैङ्गिक हिंसा, महिला पुरुष वा तेस्रो लिङ्गी जो कसैलाई पनि हुन सक्छ । नेपालको परिवेशमा लैङ्गिक हिंसा भन्ने बित्तिकै प्रायः महिला वा बालिकामाथि भएको विभेद, अपमान, शारीरिक वा मानसिक हिंसालाई बुझ्ने गरिन्छ ।

महिला र पुरुषबीच परम्परादेखि स्थापित असमान शक्ति सम्बन्धका कारण महिला भएकै कारण लिङ्गमा आधारित भई गरिने विभिन्न खाले हिंसा, हिंसाजन्य व्यवहार जस्ता कार्यहरू लैङ्गिक हिंसा अन्तर्गत पर्दछन् । लैङ्गिक हिंसा शब्दले घरेलु हिंसा, बहुविवाह तथा सेवा सुविधाबाट वञ्चित गर्ने जस्तै: नागरिकता, विवाह दर्ता, जन्म दर्ता, मृत्यु दर्ता नहुनु, भूकम्प पीडित राहत नहुनु, स्वास्थ्य सेवामा हेलचेक्राइ गरिनु, स्थानीय स्रोत र साधनको उपभोगमा विभेद, कार्यस्थलमा गरिने विभेद, यौनजन्य दुर्व्यवहार, सामाजिक कुरीतिजन्य तथा विभेदपूर्ण व्यवहार जस्ता कार्यका साथै लैङ्गिकताका आधारमा हुने अन्य सबै खाले हिंसाहरूलाई समेटेको हुन्छ ।

(ख) लैङ्गिक हिंसाका स्वरूपः

हाम्रो समाजिक परिवेशलाई सूक्ष्म रूपमा नियाल्ने हो भने हिंसा विभिन्न स्वरूपमा व्यक्त भएको देखिन्छ । घर परिवारका अग्रजहरूले आफ्ना सन्ततिहरूलाई सुधार गर्ने नाममा, शिक्षकले आफ्ना विद्यार्थीलाई सिकाउने नाममा, प्रशिक्षकहरूले प्रशिक्षणको नाममा, कार्यालय प्रमुखले कार्यसम्पादनको नाममा गरिने व्यवहारलाई लैङ्गिक विभेद वा हिंसाको उदाहरणका रूपमा लिन सकिन्छ । यसरी विभिन्न क्षेत्रमा अनेकौं बहाना बनाएर शारीरिक एवं मानसिक यातना दिने, अपमान गर्ने, गालीगलौज गर्ने, भावनामा चोट पुर्याउने जस्ता कार्य भइरहेका भेटिन्छन् । लैङ्गिक हिंसालाई देहाय अनुसारका स्वरूपमा बिभाजन गर्न सकिन्छः

(अ) शारीरिक दुर्व्यवहार तथा यातना :

समाजमा लैङ्गिक कारणले कसैलाई कुटापिट गर्ने, आगोले पोल्ने, घोच्ने, चिमोत्ने वा जीउमा पीडा गराउने, कुरूप पारिदिने जस्ता जघन्य हिंसाहरू यस अन्तर्गत पर्दछन् । दाइजो नल्याएको निहुमा जिउदै जलाउने, बिहे गर्न नमानेका आधारमा एसिड हान्ने, बिना कारण छोरीलाई पिट्ने, कुट्ने जस्ता यातना दिने विषयहरू पनि यस अन्तर्गत पर्दछन् ।

(आ) मानसिक यातनाः

विभिन्न बहानामा लैङ्गिक विभेद हुने गरी शब्दहरूको प्रयोग गर्ने, अपशब्दको प्रयोग गर्ने, गाली-गलौज गर्ने, अपमानित गर्ने, डर-धम्की दिने, त्रासपूर्ण व्यवहार गर्ने, भुटा आरोप लगाउने, मानसिक तथा भावनात्मक चोट पुराउने जस्ता कार्यहरू पनि यस अन्तर्गत पर्दछन् । खेलका लागि प्रशिक्षण

लिइरहेका महिला खेलाडीलाई यो फुच्चीले बिगार्छे, यो कालीले यस्तै गर्छे, अव तेरो भविष्य छैन जस्ता उदाहरणहरू दिएर खेलाडीलाई मानसिक चोट पुर्याउने कार्य हुन सक्छ भने यस्तै कारणहरूले गर्दा कतिपय खेलाडीहरू खेल क्षेत्रबाटै पलायन भएका उदाहरणहरू समेत भेटिन्छन् ।

(इ) यौनजन्य दुर्व्यवहार तथा हिंसा:

हिंसाको अर्को जवर्जस्त स्वरूप यौनजन्य दुर्व्यवहारका रूपमा प्रकट भएको हुन्छ । यौनकुन्ठा पालेका कतिपय व्यक्तिहरूले शरीरका विभिन्न भागमा स्पर्श गर्ने, समाउने, जबरजस्ती गर्ने, बलात्कार गर्ने जस्ता जघन्य अपराधहरू यस हिंसा अन्तर्गत पर्दछन् । महिलाहरूलाई यौन दुर्व्यवहार गर्ने, बलात्कार गर्ने र आफ्नो अपराध लुकाउन हत्या गर्ने जस्ता जघन्य अपराध सार्वजनिक हुँदै आएका छन् । घर परिवारमा नानीहरू, विद्यालयमा छात्राहरू, खेल क्षेत्रमा खेलाडीहरू एवं समुदायमा महिलाहरूलाई ललाई फकाइ गर्ने, कसैलाई हिरोइन/कलाकार बनाईदिने, कसैलाई अन्तराष्ट्रिय खेलमा समावेश गराइदिने, धन दौलत जुटाइदिने जस्ता प्रलोभनमा पारी यौनजन्य दुर्व्यवहार गरिएका र थाहै नदिइ देह व्यापारमा फसाइएका चेलीहरूको कथा व्यथाहरू एकातिर आफैमा कारुणिक छन् भने अर्कातिर अपराधिक पनि छन् ।

(ई) विभेदपूर्ण परम्परागत प्रचलनहरू:

हाम्रो समाजमा रहेका कुप्रथा एवं गलत अभ्यासहरूले पनि लैङ्गिक हिंसाका घटनाहरूलाई बढावा दिइरहेको पाइन्छ । उदाहरणका लागि वालविवाह, बहुविवाह, दाइजो प्रथा, देउकी, बोक्सीको आरोप एवं छाउपडी प्रथा आदिलाई लिन सकिन्छ । नेपालमा विवाहको कानूनी उमेर २० वर्ष पछि मानिँएता पनि युनिसेफको २०१६ को प्रतिवेदन अनुसार नेपालमा ३७ प्रतिशत बालिकाले १८ वर्ष नपुग्दै विवाह गर्ने गरेको भन्ने उल्लेख छ । त्यस्तै कपिलवस्तु जिल्लामा महिला तथा बालबालिका कार्यालयले २०७३ मा गरेको एक अध्ययन अनुसार ७४ प्रतिशत विवाह २० वर्ष नपुग्दै गरेको पाइएको छ । यस्तो अवस्थामा स्वभाविक रूपमा खेल क्षेत्र पनि प्रभावित हुने गरेको छ । खेल क्षेत्र एकदमै अनुशासित र सभ्य समाजमा मात्र अगाडि बढ्न सक्दछ । खेलको माध्यमबाट व्यक्ति एवं समाजलाई अनुशासित बनाउने अपेक्षा गरिन्छ । खेल क्षेत्रमा लैङ्गिक हिंसा जुनसुकै रूपमा अभिव्यक्त भएता पनि यो नैतिकताका दृष्टिमा अनैतिक, कानूनी दृष्टिमा गैर कानूनी, अपराध र मानव अधिकारको दृष्टिमा अमानवीय र स्वतन्त्रताको ठाडो उल्थङ्गन समेत हो । यसले व्यक्ति, परिवार, समुदाय एवं राज्यलाई ठूलो नोक्सानी पुराउँदछ । यसलाई निवारण गर्नका लागि राज्यले नीतिगत, कानूनी तथा संस्थागत संयन्त्रको स्थापना गर्ने र चेतना जगाउने कामको सशक्त पहल गर्नुपर्दछ । लैङ्गिक समानता कायम गर्न सकेमा मात्र खेल क्षेत्र आशातित रूपमा अगाडि बढ्न सक्ने देखिन्छ ।

३. महिला माथि हुने हिंसा

नेपालमा लैङ्गिक हिंसा भन्ने बित्तिकै महिला हिंसाको रूपमा बुझ्ने गरिन्छ । हाम्रो समाजमा अधिकांश हिंसा महिला तथा बालबालिकामा हुने गरेको छ । त्यसैले यस खण्डमा के-के गरे, गराएमा महिला विरुद्धको हिंसा हुन्छ वा मानिन्छ भन्ने विषयमा चर्चा गरिएको छ ।

- लिङ्ग पहिचान गरी छोरी भएमा गर्भपतन गराएमा,
- खाना तथा स्याहार सुसार र स्वास्थ्य सुविधाको पहुँचमा छोरीमाथि विभेद गरेमा,
- छोरी/ छात्रा/ महिला भएकै कारणले खेल खेल्नबाट बञ्चित गरेमा,
- बालयौन दुर्व्यवहार र श्रम शोषण गरेमा,
- शिक्षामा छोरीलाई भेदभाव गरेमा,
- बालिकालाई वेश्यावृत्तिमा संलग्न गराएमा,
- किशोर अवस्थाका महिलालाई बेचबिखन गरेमा,
- यौन दुर्व्यवहार, बलात्कार, श्रम शोषण वा जबरजस्ती वेश्यावृत्ति गराएमा,
- बालविवाह, बिना मन्जुरी विवाह गरी दिएमा,
- वैवाहिक बलात्कार, दाइजो तथा पेवा जन्य हिंसा, घरेलु हिंसा, कुटपिट, मानसिक दुर्व्यवहार गरेमा,
- गर्भवति, सुत्केरी महिलालाई भेदभाव गरेमा,
- बृद्ध अवस्थाका वा एकल महिलामाथि दुर्व्यवहार गरेमा,
- डाइन/बोक्सीको आरोप लगाएमा, परिवारबाट बहिष्कार गरेमा, स्याहार सुसारमा वेवास्ता गरेमा ।
- खेलका लागि छनोट हुँदाका बखत वा प्रशिक्षणका क्रममा वा खेलै वा खेलपश्चात् खिसी गरेमा वा अपमान गरेमा वा गाली गलोज गरेमा वा शारीरिक वा मानसिक दण्ड वा सजाय दिएमा ।

४. खेल क्षेत्रमा हुन सक्ने लैङ्गिक विभेद एवं हिंसा

अन्य क्षेत्र जस्तै खेलक्षेत्रमा पनि लिङ्गका आधारमा विभेद हुने गरेको छ भनिन्छ । खेल क्षेत्रमा हुने लैङ्गिक हिंसालाई देहाय अनुसार वर्गीकरण गरी चर्चा गर्नु सान्दभिक हुनेछ ।

(क) खेल प्रवेशमा लैङ्गिक हिंसा:

खेलप्रति परिवार, समाज तथा विद्यालयको सकारात्मक दृष्टिकोण बन्न सकेको छैन । घर परिवारमा सानो छदा नै छोरी भएर धेरै खेल्ने होइन, घरको काममा सहयोग गर्नु पर्दछ भन्ने लैङ्गिक विभेदको अभ्यास शुरु भएको

हुन्छ । खेल खेल्ने नानीलाई बिग्रिएको र नखेल्ने नानीलाई सबैभन्दा राम्रो अनुसाशित छोरीको रूपमा अर्थ्याउने गरिन्छ । विद्यालयमा प्रवेश पाउने बित्तिकै कतिपय शिक्षकहरूले पनि खेलले राम्रो गर्दैन भन्ने सन्देश प्रवाह गर्ने हुनाले खेल प्रवेशमा दुरुत्साहन गरिएको मात्र होइन, लैङ्गिक हिंसा नै भएको पाइन्छ ।

(ख) खेल स्थालमा पहुँचको विभेदः

सामान्यतया सबैजसो घरको आँगनमा खेल्न पाइदैन र मिल्दैन पनि । अर्कोतर्फ, सामुदायिक रूपमा खेल खेल्नका लागि पनि पर्याप्त ठाँउको व्यवस्था गरिएको हुँदैन । यदाकदा उपलब्ध भएका ठाउँहरू पनि छात्र/ पुरुष खेलाडीले ओगटेका हुन्छन् । महिलाहरू खेल्नका लागि न त समय व्यवस्थापन गरिएको हुन्छ न त निश्चित ठाउँनै व्यवस्था गरिएको हुन्छ । खेल खेल्न खोज्ने महिलाहरूका लागि खेल मैदानको पहुँचमा कमि रहेको देखिन्छ ।

(ग) ड्रेस कोडका आधारमा हुने प्रतिकूलता एवं हिंसाः

घर परिवार एवं समाजमा छोरी, नानी एवं महिलाहरूका लागि परम्परादेखि आफ्नै खालका ड्रेस कोड तोकिएका छन् । स्कट, धोती जस्ता ड्रेसहरू खेलका लागि अनुकूल हुँदैनन् । खेलका लागि अनुकूल हुने अधिकांश ड्रेस महङ्गा हुन्छन् र हरेक घर परिवारले किन्न सक्दैनन् । जसोतसो उपलब्ध भएता/गराइए तापनि त्यस्तो अनुकूल ड्रेस लगाउने बित्तिकै आँखा तरेर हेर्ने, गिज्याउने र ड्रेसकै विषय उठान गरेर खेल क्षेत्रमा आउन खोज्नेलाई मानसिक पिडा एवं हिंसा अभिव्यक्त हुने गरेको छ ।

(घ) प्रशिक्षणका क्रममा हुने हिंसाः

प्रशिक्षणका क्रममा खेलाडीहरूको मनोबल उच्च बनाउनु पर्नेमा कतिपय अवस्थामा वेवास्ता गर्ने वा हतोत्साहित समेत गर्ने गरेको देखिन्छ । विभिन्न अप्टेरोपनलाई भेल्दै प्रशिक्षणसम्म पुग्ने महिला खेलाडीलाई प्रशिक्षणका क्रममा फुच्ची, मोटी, काली, भकुली, पातली, सुइखुट्टे जस्ता उपनामहरूको प्रयोग हुने गरेको पाइन्छ । प्रशिक्षक वा अन्य व्यक्तिले प्रयोग गर्ने यस्ता शब्दहरूले खेलाडीहरूको मनोबल गिराउने काम गरिरहेको हुन सक्दछ । जसलाई सुधार गर्न जरुरी छ ।

(ङ) पूर्वाधारका कारणले हुने हिंसाः

खेलाडीका लागि आवश्यक पर्ने खेलका पूर्वाधार बन्न सकेका छैनन् । खेल मैदानसँगै खेलाडीहरूका लागि ड्रेस बदल्ने कोठा, महिला तथा पुरुष खेलाडीका लागि बेग्लाबेग्लै शौचालय हुनुपर्नेमा ती पूर्वाधारहरू पर्याप्त रूपमा पाइदैनन् । यस्ता कारणहरूले पनि लैङ्गिक हिंसालाई बढावा दिएको पाइन्छ ।

(च) यौन हिंसाः

कतिपय महिला खेलाडीहरूलाई उनीहरूको सफलता वा असफलतासँग जोडेर अनैतिक सम्बन्ध राख्न खोज्ने, प्रशिक्षणका क्रममा शरीरका संबेदनशील अंगहरूमा छुने, विभिन्न किसिमका अश्लील शब्द प्रयोग गर्ने, पूर्व

स्वीकृती नलिई फोटो खिच्ने र विभिन्न मिडियामा अपलोड गर्ने, फोटोमा दुर्भावना भल्किने गरी कमेन्ट गर्ने जस्ता हरकतहरू खेल क्षेत्रमा हुने हिंसाका स्वरूपहरू हुन् जसले यौन हिंसालाई बढावा दिइरहेका छन् ।

(छ) खेलाडीहरू प्रति मानसिक हिंसा:

छोरी खेलेको देख्ने बित्तिकै आँखा तरेर हेर्ने, गाली गर्ने, कक्षाकोठामा हुने प्रश्नोत्तरमा अलि कमजोर हुने बित्तिकै पढाइ खत्तम भयो भन्दै खेलले अभै पढाइ र जिन्दगी बिग्रिने चेतावनी दिने प्रचलन रहेको छ । महिला खेलाडीहरूलाई जीवनमा सफलता र असफलताका कुरा उठान गरेर मानसिक रूपमा पीडा दिने काम भइरहेका हुन्छन् ।

५. लैङ्गिक हिंसा नियन्त्रण एवं न्यूनीकरणका लागि विद्यमान संवैधानिक, कानुनी र नीतिगत व्यवस्था

५.१ नेपालको संविधान

नेपालको संविधान, २०७२ मा व्यवस्था भएको राज्यका निर्देशक सिद्धान्त अन्तर्गत धारा ५० मा व्यवस्था गरेको निर्देशक सिद्धान्तहरू राजनीतिक उद्देश्यमा कानूनको शासन, मौलिक हक तथा मानव अधिकारका मूल्य र मान्यता, लैङ्गिक समानता, समानुपातिक समावेशीकरण, सहभागिता र सामाजिक न्याय लगायतका विषय समावेश भएका छन् ।

मौलिक हक अन्तर्गत धारा १८ ले सबै नागरिक कानूनको दृष्टिमा समान हुने, कानूनको प्रयोगमा उत्पत्ति, धर्म, वर्ण, जात, जाति, लिंग, शारीरिक अवस्था, अपांगता, स्वास्थ्य स्थिति, वैवाहिक स्थिति, गर्भावस्था, आर्थिक अवस्था, भाषा वा क्षेत्र, वैचारिक आस्था वा यस्तै अन्य कुनै आधारमा भेदभाव नहुने जस्ता समानताको हक प्रत्याभूति गरेको छ । धारा ३८ ले देहाय बमोजिम महिलाको हक सुनिश्चित गरेको छ ।

- (१) प्रत्येक महिलालाई लैङ्गिक भेदभाव विना समान वंशीय हकहुनेछ ।
- (२) प्रत्येक महिलालाई सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी हकहुनेछ ।
- (३) महिला विरुद्ध धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक परम्परा, प्रचलन वा अन्य कुनै आधारमा शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य, मनोवैज्ञानिक वा अन्य कुनै किसिमको हिंसाजन्य कार्य वा शोषण गरिनेछैन । त्यस्तो कार्य कानून बमोजिम दण्डनीय हुनेछ र पीडितलाई कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हकहुनेछ ।
- (४) राज्यका सबै निकायमा महिलालाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागी हुने हक हुनेछ ।

(५) महिलालाई शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदका आधारमा विशेष अवसर प्राप्त गर्ने हकहुनेछ ।

(६) सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिलामा दम्पतीको समान हकहुनेछ ।

५.२. पन्ध्रौं योजना २०७६/७७-२०८०/८१

नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भएको पन्ध्रौं योजना २०७६।७७-२०८०।८१ को आधारपत्रमा हालसम्म पनि महिलामाथि हुने व्यवहारगत विभेद हटन नसक्नु, अशिक्षा, गलत अभ्यास, लैङ्गिक तथा यौनजन्य हिंसा विद्यमान हुनु जस्ता समस्याहरु रहेको विषय औल्याउदै देहाय बमोजिम लक्ष्य राखिएको छ ।

क्र स	विषय	हालको अवस्था	पन्ध्रौं योजनाको लक्ष्य २०८०/८१
१	लैङ्गिक विकास सूचकांक	०९२५	०९६३
२	शारीरिक मानसिक वा यौन हिंसाबाट पिडित महिला	२६३	१३
३	दर्ता भएका लैङ्गिक हिंसा लगायतका अपराधका घटना र अनुसन्धानकाको अनुपात	८६७	१००

पन्ध्रौं योजनाले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा लैङ्गिक मैत्री ऐन, कानून तथा नियमहरु तर्जुमा भई कार्यान्वयन भएको हुने, सबै किसिमका विभेद र शोषणमा उल्लेख्य रूपमा कमी आएको हुने, राष्ट्रिय आयमा महिलाको योगदान मूल्यांकन भएको हुने र सबै तहमा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट प्रणाली संस्थागत भएको हुने जस्ता सूचकहरु पनि निर्धारण गरेको छ ।

५.३. कानूनी व्यवस्था

मुलुकमा परम्परागत रूपमा रहेका र लिङ्गका आधारमा हुनसक्ने कुनैपनि विभेद वा हिंसाको समूल अन्त्य गर्नु पर्दछ भन्ने मान्यतामा देहाय बमोजिमका कानून बनेका छन् ।

- क बोक्सीको आरोप (कसुर तथा सजाय) ऐन २०७२,
- ख मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४,
- ग कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार (निवारण) ऐन, २०७१,
- घ घरेलु हिंसा (कसुर र सजाय) ऐन, २०६६

ड छाउपढी प्रथा उन्मुलन निर्देशिका

च लैङ्गिक समानता कायम गर्न तथा लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्न केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्ने ऐन, २०७२

छ लैङ्गिक हिंसा अन्त्यका लागि पुरुष सञ्जाल परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

प्रस्तुत कानूनी व्यवस्थाका आधारमा हेर्दा लिङ्गका आधारमा गरिने सबै किसिमको विभेद एवं हिंसालाई बन्दैज लगाइएको छ । यद्यपि यौनजन्य दुर्व्यवहार हुने सम्भावना घरदेखि लिएर कार्यस्थलसम्म निरन्तर रहि रहन्छ । कार्यस्थलमा कसैले आफ्नो पद, शक्ति वा अधिकारको दुरुपयोग गरी, कुनै किसिमको दबाव, प्रभाव वा प्रलोभनमा पारी वा हतोत्साहित गर्ने गरी कुनै कर्मचारी वा सेवाग्राहीलाई यौनजन्य दुर्व्यवहार गरे वा गराएमा, यौनजन्य काम गराएमा, यौनजन्य दुर्व्यवहारको कसुर गरेको मानिने व्यवस्था कानूनले गरेको छ । यसलाई निवारण गर्न राज्यले कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार निवारण ऐन, २०७१ जारी गरेको छ ।

उक्त ऐनले, यौनजन्य आशयले शरीरको कुनै अङ्गमा छोएमा, अश्लिल तथा यौनजन्य क्रियाकलापसँग सम्बन्धित शब्द, चित्र, पत्रपत्रिका, श्रव्य, दृश्य तथा अन्य सूचना प्रविधि, साधन प्रयोग वा प्रदर्शन गरेमा, लेखेर, बोलेर वा इशाराले अश्लिल तथा यौनजन्य आशय प्रदर्शन वा प्रकट गरेमा, यौनजन्य क्रियाकलापको लागि प्रस्ताव गरेमा, यौनजन्य आशयले जिस्काएमा वा हैरानी दिएमा त्यस्ता कार्यलाई यौनजन्य दुर्व्यवहारमा कसुर मानेको छ र कसुरको प्रकृति हेरी छ महिना कैद वा पचास हजार रुपैयासम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुने कानूनी व्यवस्था समेत गरेको छ ।

५.४ दिगो विकास लक्ष्य, २०३०

सन् २०१५ को सेप्टेम्बरमा आयोजित संयुक्त राष्ट्रसंघीय साधारण सभाले दिगो विकासका १७ ओटा लक्ष्यका साथमा १६९ उप लक्ष्यहरू घोषणा गरेको छ । घोषित लक्ष्यको पाँचौ लक्ष्यमा लैङ्गिक समानता हासिल गर्ने तथा सबै महिला, किशोरी तथा बालिकाहरूलाई सशक्त बनाउने विषय समावेश गरिएको छ । यसका उपलक्ष्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्

- सबै महिला, किशोरी तथा बालिका विरुद्ध जुनसुकै क्षेत्र र स्थानमा हुने सबै प्रकारका विभेदहरूलाई अन्त्य गर्ने ।
- सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्रहरूमा सबै महिला, किशोरी तथा बालिकाहरू विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, मानव बेचबिखन, यौन तथा अन्य प्रकारको शोषण अन्त्य गर्ने ।
- सबै प्रकारका हानिकारक परम्परा वा प्रचलनहरूको अन्त्य गर्ने, जस्तै बालविवाह, जबरजस्ती विवाह र महिलाको जनेन्द्रियमा अङ्ग भङ्ग गर्ने कार्य आदि ।
- सार्वजनिक सेवाहरूको प्रावधान, पूर्वाधार व्यवस्था र सामाजिक संरक्षण नीतिहरूको प्रवर्द्धन गर्ने,

पारिश्रमिक विना गर्नुपर्ने हेरचाह र घरायसी कामलाई मान्यता दिने तथा घरेलु एवं पारिवारिक कामको राष्ट्रिय प्रावधान अनुसार बाँडफाँड गर्ने ।

- राजनीतिक, आर्थिक र सार्वजनिक जीवनको सबै निर्णायक तहको नेतृत्वमा महिलाहरूको पूर्ण र प्रभावकारी सहभागिता र समान अवसरको सुनिश्चितता गर्ने ।
- जनसंख्या र विकास सम्बन्धी अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलनको कार्ययोजना र बेइजिङ्ग फर् एक्सन तथा तिनीहरूको समीक्षा सम्बन्धी सम्मेलनहरूको दस्तावेजहरूमा सम्भौता भए अनुसार महिलाहरूको यौन, प्रजनन स्वास्थ्य र प्रजनन अधिकारहरूमा पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

५.५ खेलकुद नीति, २०६७

२०६७ सालमा बनेको खेलकुद नीतिमा जम्मा १६ ओटा नीतिहरू समावेश गरिएको छ । लैङ्गिक समानता कायम गर्नका लागि बुँदा न १ ले सबैको लागि खेलकुद भन्ने अवधारणा अनुरूप खेल क्षेत्रलाई अनुशासित, मर्यादित एवं सुव्यवस्थित बनाउँदै राष्ट्रिय विकासको महत्वपूर्ण कडिको रूपमा स्थापित गर्ने भनिएको छ । त्यस्तै बुँदा न ५ मा खेलकुद क्षेत्रमा महिलाहरूको सहभागितालाई सुनिश्चित र मर्यादित बनाउन, महिलाहरूको सहभागिता रहने खेलहरूलाई व्यवस्थित तथा व्यवहारिक बनाईने विषय समावेश गरिएको छ । यसरी, खेलकुदमा महिला सहभागिता बढाउन देहाय बमोजिमको कार्यनीति अवलम्बन गरिएको पाइन्छ:

- (क) अन्तर्राष्ट्रिय आधिकारिक खेलकुद प्रतियोगिताहरूबाट पदक हासिल गरी मुलुक र नेपालीको इज्जत अभिवृद्धि गर्ने महिला खेलाडीहरूलाई रोजगारीको लागि आवश्यक पहल गर्ने,
 - (ख) उत्कृष्ट, उदीयमान तथा प्रतिभाशाली महिला खेलाडीहरूका लागि विभिन्न चरणका स्वदेश तथा वैदेशिक प्रशिक्षणका अवसरहरू प्रदान गरी महिला खेलाडीहरूको खेलस्तरको विकासमा सहयोग गर्ने,
 - (ग) खेलकुदका विभिन्न संघ-संस्थाहरू र निकायहरूमा महिलाहरूको सहभागितालाई प्रोत्साहित गर्ने,
 - (घ) खेलक्षेत्रमा महिला सहभागिताका लागि प्रशिक्षण, चिकित्सा, मनोविज्ञान आदि क्षेत्रका जनशक्तिहरू तयार गर्ने,
 - (ङ) महिला खेलकुद तथा महिला खेल विधाहरूको विस्तार गर्न विद्यालय तहदेखि नै विशेष पहल गरी संख्यात्मक एवं गुणात्मक सहभागिताको विकास गर्ने,
 - (च) विगतका वर्षहरूमा महिलाहरूले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा हासिल गरेका सफलताहरूलाई मध्यनजर राखी प्रत्येक २/२ वर्षमा महिला खेल महोत्सव आयोजना गर्ने,
 - (छ) महिलाहरूका लागि आवासीय खेलकुद सुविधाहरू स्थानीय स्तरमा स्थापना गर्न विशेष कदम चाल्ने,
 - (ज) विद्यालय, महाविद्यालय, विश्वविद्यालयमा महिला खेलाडीहरूको पठनपाठनका लागि निश्चित छात्रवृत्ति कोटा छुट्टयाउने व्यवस्था गर्ने,
- यद्यपि, प्रस्तुत खेलकुद नीति परिमार्जनको क्रममा रहेको हुनाले थप महिला मैत्री हुने अपेक्षा पनि रहेको छ ।

५.६. नेपाल सरकारको निर्णय

तत्कालीन प्रतिनिधि सभाका सदस्य, हाल सम्माननीय राष्ट्रपति श्रीमती विद्यादेवी भण्डारीज्यू लगायतका महिलाहरूको पहलमा आमा वा बाबुमध्ये कसैको नामबाट पनि सन्तानले नागरिकता पाउन सक्ने कुराको ग्यारेन्टी गर्ने, समानुपातिक सहभागिताको लक्ष्यमा पुग्ने कुरालाई ध्यानमा राखी हाललाई कम्तीमा एकतिहाइ महिलालाई राज्यका सबै संरचनामा सहभागिताको ग्यारेन्टी गर्ने, विभेदकारी कानूनको खारेजी गर्ने, महिलाप्रति हुने गरेका हिंसाको अन्त्य गर्ने विषयमा पेश गर्नु भएको जरुरी सार्वजनिक महत्वको प्रस्ताव मिति २०६३ साल जेठ १६ गते पारित भयो । राष्ट्रिय महिला दिवस मनाउने र वर्ष २०७६ लाई लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको अभियान वर्षको रूपमा सँग, प्रदेश र स्थानीय तहमा मनाउन नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्ले मिति २०७६।०२।०६ मा निर्णय गरेको देखिन्छ र सोहि बमोजिम मनाउदै पनि आएको छ ।

५.७ लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान

सन् १९९१ देखि प्रत्येक वर्ष विश्वभर नै नोभेम्बर २५ देखि डिसेम्बर ९ तारिकसम्म लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान सञ्चालन गरिँदै आएकोमा नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्को मिति २०७५।०७।२५ को निर्णयानुसार पनि हरेक वर्ष नोभेम्बर २५ देखि डिसेम्बर ९ सम्म लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको अभियानको रूपमा मनाउने गरिएको छ । यो अभियान नेपाल सरकार, महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयको नेतृत्वमा सञ्चालन गर्ने गरिएको छ । सन् २०१९ को नारा "Orange the World: Generation Equality Stands against Rape" भन्ने तय गरिएको थियो ।

१६ दिने अभियान सँगै नेपाल सरकारले २०७६ लाई "लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको अभियान वर्ष" को रूपमा सँग प्रदेश र स्थानीय तहहरूमा मनाउने निर्णय गरेको थियो । यही निर्णय अनुरूप समग्र खेल क्षेत्रलाई लैङ्गिक हिंसा रहित क्षेत्रको रूपमा व्यवस्थित गर्ने सन्दर्भमा विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालनको शुरुवात युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयबाट गर्ने गरिएको छ ।

६. लैङ्गिक समानताका लागि अन्तराष्ट्रिय ओलम्पिक कमिटि

लैङ्गिक समता कायम गरी खेल क्षेत्रलाई अगाडि बढाउने ओलम्पिक एजेण्डा, २०२० को मार्गचित्रमा IOC Gender Equity Review Project ले २५ ओटा सुझाव सार्वजनिक गरी कार्यान्वयन गरिरहेको छ । उक्त एजेण्डामा समावेश भएका महत्वपूर्ण सुझावहरूमध्ये ओलम्पिक २०२४ र हिउदे ओलम्पिक २०२६ सम्ममा सहभागी हुने खेलाडी र पदकलाई समान बनाउने, प्राविधिक नियम र ढाँचामा एकरूपता कायम गर्ने, पोशाकमा एकरूपता कायम गर्ने, उपकरण र सहायक सामग्रीमा सन्तुलन कायम गर्ने, कोच प्रशिक्षकको संख्यामा सन्तुलन

मिलाउने, खेलाडीहरूलाई खेलमा हुने हिंसा नियन्त्रण गर्ने, वृतिविकासमा समान अवसर प्रदान गर्ने, प्रशारण गरिने सामग्रीहरू/सञ्चार सामग्री लैङ्गिक दृष्टिले सन्तुलित बनाउने, सबै खेलाडीहरूमा समान पारिश्रमिक व्यवस्था मिलाउने, सुशासनका लागि नेतृत्व विकासमा जोड दिने लगायत रहेका छन् ।

७. लैङ्गिक हिंसा नियन्त्रण एवं न्यूनीकरणका उपायहरू

समग्र खेल क्षेत्रलाई लैङ्गिक मैत्री बनाउनुको विकल्प छैन । तसर्थ यसका लागि प्रमुख उपायहरू देहाय अनुसार रहेका छन् ।

क जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने

घर, परिवार, समाज, समुदाय, विद्यालयदेखि नै खेलकुदले पार्ने सकारात्मक प्रभाव र लैङ्गिक समानताका माध्यमबाट मात्र समन्यायिक सभ्य समाजको निर्माण हुने विषय सरोकारवाला सबैले बुझ्नु आवश्यक छ । लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने अर्थात् लैङ्गिक हिंसा भनेको के हो भन्ने कुरा बुझाउने र यसका नकारात्मक असरहरूको विषयमा समयमै जानकारी दिन सकिएको अवस्थामा लैङ्गिक हिंसा स्वातः न्यूनीकरणमा मद्दत पुग्दछ ।

ख लैङ्गिक मैत्री खेल पूर्वाधारको विकास गर्ने

खेल पूर्वाधारको निर्माण गर्दा लैङ्गिक मैत्री बनाउनु पर्दछ । महिलाहरूका लागि बेग्लै शैचालय, ड्रेस चेन्ज गर्ने कोठाको व्यवस्था जस्ता विषयहरू खेल क्षेत्रका आधारभूत आवश्यकता हुन् । खेल पूर्वाधार निर्माण गर्ने समयमा ध्यान दिन सकेमा लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरणमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।

ग आचार संहिताको विकास र कार्यान्वयन गर्ने

खेल व्यवस्थापक, खेल सँघ वा खेलसँग सम्बन्धित निकायले खेल क्षेत्रमा लैङ्गिक दृष्टिले के गर्न हुने र के गर्न नहुने भन्ने विषय समेटेर आचार संहिता तयार गर्नु पर्दछ । तयार भएको आचारसंहितालाई सम्बन्धित निकायको कार्यालय प्रमुखबाट अनुगमनको व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ । कसैबाट आचारसंहिता उल्लङ्घन भएको पाइएमा कानूनी कारवाहीका लागि अगाडि बढाउनु पर्दछ ।

घ दण्ड जरिवानाको व्यवस्था गर्ने

लैङ्गिक हिंसाका सन्दर्भमा विभिन्न कानूनहरू निर्माण भएका छन् । विभिन्न विषयमा बनेका कानूनहरूको उल्लंघन भएमा कानून अनुसार दण्ड जरिवाना गर्नु, गराउनु पर्दछ । कानूनतः अपराध मानिएका लैङ्गिक हिंसाका स्वरूपलाई घरायसी रूपमै मिलापत्र गर्ने, विभिन्न बहानामा विषयलाई लुकाउने जस्ता क्रियाकलापले अपराधिक मनोवृत्ति भन् बढ्न सक्दछ । त्यसैले लैङ्गिक हिंसाका सन्दर्भमा बनेका

कानूनहरूको पूर्ण कार्यान्वयन हुनु पर्दछ । दण्ड जरिवानाबाट समाजमा एक सशक्त सन्देश प्रवाह हुन सक्दछ र फलतः लैङ्गिक हिंसा न्युनिकरण हुन सक्दछ ।

ड लैङ्गिकमैत्री योजना विकास र कार्यान्वयन

च जेण्डर फोकल पर्सनको व्यवस्था

छ गुनासो सुनुवाइको व्यवस्था

ज खेलकुद क्षेत्रका व्यवस्थापक, प्रशिक्षक, खेलाडी, सहजकर्ता, पदाधिकारीहरूका लागि देहाय बमोजिमका आचार संहिता तोक्न सकिने देखिन्छ ।

- १ खेल सञ्चालक, व्यवस्थापक, प्रशिक्षक, खेलाडी वा अन्य पदाधिकारीले खेलाडीको छोट, प्रशिक्षणमा खेल सञ्चालन पूर्व वा खेल सञ्चालन भईरहेकै समयमा वा खेल पश्चात कसैको लिङ्ग, जात, थर, भूगोल, धर्म र सँस्कृतिसँग जोडेर वा कसैप्रति विभेदजन्य बोली तथा भाषाको प्रयोग गर्न नहुने ।
- २ कुनै खेलका सहभागी खेलाडी वा तालिमका सहभागी वा सम्बद्ध पदाधिकारीहरूलाई खेलको सिकाइ वा दक्षता एवं अन्य विषयका आधारमा होच्याउने, अपमान गर्ने वा मनोबल कमजोर गराउने जस्ता शब्दावली एवं भाषा प्रयोग गर्न नहुने ।
- ३ खेल पूर्वाधारको निर्माण गर्दा महिलामैत्री शौचालय बनाउनु पर्नेछ र खेलकुदको आयोजना गर्दा व्यवस्थापन पक्षले खेल सञ्चालन अवधिमा निःशुल्क रुपमा स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
- ४ खेलमैदान, पाराफिट लगायतका खेलकुद पूर्वाधारमा अपाङ्गता भएकाहरूका लागि पहुँच सुनिश्चतता गर्नुपर्ने ।
५. खेलाडीहरूका लागि स्थायी आवास व्यवस्थापन गर्दा महिला/पुरुषहरूका लागि बेग्लाबेग्लै भवन/ब्लक निर्माण गर्ने र समूहगत रुपमा टिमको व्यवस्थापन गर्दा बेग्लाबेग्लै ब्लक वा तला र व्यक्तिगत व्यवस्थापनमा अनिवार्य बेग्लाबेग्लै कोठाको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
६. सार्वजनिक खेल सञ्चालन भएको समयमा बाहेक प्रशिक्षण वा अभ्यास गरिरहेका वा अन्य अवस्थामा खेलाडीहरूको पूर्वस्वीकृत विना फोटो खिच्न, खिचेको फोटो सम्बन्धित खेलाडीको मञ्जुरी विना सामाजिक सञ्जालमा पोष्ट गर्न वा कसैलाई पठाउन नपाइने ।
७. महिला खेलाडीहरूले खेलको प्रशिक्षण अवधि वा सो पश्चात उनीहरूले लगाएको पोशाकका बिषयमा कुनै टिप्पणी गर्न नपाइने ।
८. महिला खेलाडीहरूलाई गलत दृष्टिकोणले हेर्ने, शरीरका कुनै अंगमा स्पर्श गर्ने, अनपेक्षित रुपमा टाँसिन खोज्ने अश्लील शब्द प्रयोग गर्ने वा जवरजस्ती गर्न नपाइने ।
९. कुनै प्रशिक्षक वा पदाधिकारीहरूले खेलको नियम वा तोकिएका आधारमाभन्दा बाहिर गएर कुनै

खेलाडीलाई अनुचित लाभ अवसरको प्रस्ताव गर्ने विषयलाई पूर्ण रुपमा निषेध गर्नुपर्ने ।

९. कुनै महिला खेलाडी रजस्वला भएको कारणले खेल खेल्न नसक्ने अवस्थामा कुनै विभेद वा कारवाही गर्न नपाइने तर आफ्नो अवस्थाका बारेमा जानकारी गराउने कर्तव्य सम्बन्धित खेलाडीको हुने ।
१०. खेलमा आवद्ध संघहरूले कार्यक्रम र योजना बनाउँदा दीर्घकालीन र लैङ्गिक सन्तुलन कायम गर्नु पर्ने ।
११. खेलाडी, प्रशिक्षक, कोच र अन्य पदाधिकारीहरूका लागि समान सुविधा उपलब्ध गराउनु पर्ने ।
१२. मन्त्रालय, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद एवं मातहतका निकायबाट खेल आयोजना एवं अवसरको सिर्जना गर्दा लैङ्गिक विभेद गर्न नपाइने ।

लैंगिक विभेद तथा हिंसा सम्बन्धमा उजुरी गर्ने विकास, हृदम्याद र क्षतिपूर्तिको व्यवस्था निम्नानुसार रहेको छ ।

हिंसाको प्रकृति	उजुरी गर्ने निकाय	हृदम्याद	क्षतिपूर्तिको व्यवस्था
बालविवाह	प्रहरी कार्यालय	थाहा पाएको मितिले ३ महिना	छैन
ढाँटी वा जबरजस्ती विवाह	प्रहरी कार्यालय	थाहा पाएको मितिले ३ महिना	छैन
घरेलु हिंसा	प्रहरी कार्यालय, राष्ट्रिय महिला आयोग, स्थानीय निकाय, जिल्ला अदालत	थाहा पाएको मितिले ३ महिना	छ
दाइजो/तिलक सम्बन्धी हिंसा	प्रहरी कार्यालय	३५ दिन	
अंगभंग हुने गरी कुटपिट	प्रहरी कार्यालय	३ महिना	उपचार खर्च
सामान्य कुटपिट	जिल्ला अदालत	३५ दिन	
तेजाव जस्ता घातक रसायनबाट हिंसा भएमा	प्रहरी कार्यालय	३ महिना	उपचार खर्च पाउने
आगो लगाउने	प्रहरी कार्यालय	१ बर्ष	
जबरजस्ती करणी	प्रहरी कार्यालय	६ महिना	छ

कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय (प्रमुख जिल्ला अधिकारी)	३ महिना	
मानव बेचबिखन र ओसारपसार	प्रहरी कार्यालय	जहिले पनि	छ
गाली बेइजती	जिल्ला अदालत	६ महिना	छैन
बोक्सी आरोप तथा हिंसा भएमा	प्रहरी कार्यालय	३ महिना	हिंसाको प्रकृति अनुसार

अनुसूची १

१३ औं साग पदक तालिका

मिति २०७६ मंसीर १५ देखि २४ गतेसम्म, काठमाण्डौं, पोखरा र जनकपुर

क्र.सं.	कराते	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	सम्पर्क नं.
१	अनु अधिकारी	१				काठमाण्डौं	
२	लक्ष्मण तामाङ्ग	१				काठमाण्डौं	
३	सुनिता महर्जन	१				काठमाण्डौं	
४	नविन रासाईली	१				बाग्लुङ्ग	
५	अनुपमा मगर	१				उदयपुर	
६	कुसुम खड्का	१				सिन्धुपाल्चोक	
७	बिप्लब लाल श्रेष्ठ	१				काठमाण्डौं	
८	मण्डेकाजी श्रेष्ठ	१				भक्तपुर	
९	महसुस मोक्तान	१			टिम काँता	मकवानपुर	
१०	मण्डेकाजी श्रेष्ठ		भक्तपुर				
११	प्रविण मानन्धर		काठमाण्डौं				
१२	निर्मला तामाङ्ग	१			टिम काँता	काठमाण्डौं	
१३	संगीता मगर		उदयपुर				
१४	सरु कार्की		पाल्पा				
१५	चन्चला दनुवार		१			काभ्रे	
१६	दिबस श्रेष्ठ		१			ललितपुर	
१७	गंगाराम कुसुवार		१			सर्लाही	
१८	अनु गुरुङ्ग		१			तनहुँ	
१९	राजीब पुडासैनी			१		नुवाकोट	
२०	सोनाम लामा			१		काभ्रे	
२१	मनिषा चौधरी			१		कपिलबस्तु	

२२	मुकुन्द महर्जन			१	टिम पुरुष कुमुते	ललितपुर	
२३	राजकुमार रसाईली					बाग्लुङ्ग	
२४	सुशिल पौडेल					सर्लाही	
२५	अर्जुण कुमार वागचन					दाँङ्ग	
२६	लेखनाथ मैनाली					सर्लाही	
२७	बिनोद शाक्य गुभाजु					रामेछाप	
२८	दिगम्बर प्रसाद पन्त					कञ्चनपुर	
२९	सनी तामाङ्ग			१		टिम पुरुष कुमुते	काठमाण्डौ
३०	एस्तर राई				भापा		
३१	सुस्मिता वाईवा				काभ्रे		
३२	रिता कार्की				मकवानपुर		
कुल पदक		१०	४	५			

क्र.सं.	गल्फ	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	सुवास तामाङ्ग	१				ललितपुर	
२	शुक्र बहादुर राई			१		सुनसरी	
३	शुक्र बहादुर राई	१				दोहोरो पदक	
४	निरज तामाङ्ग					सुनसरी	
५	टंक बहादुर कार्की					सुनसरी	
६	सुवास तामाङ्ग					ललितपुर	
७	कश्मिरा शाह					काठमाण्डौ	
८	रबिना श्रेष्ठ			१	टिम गेम महिला	ललितपुर	
९	सुष्मा कोईराला					संखुवासभा	
कुल पदक		२		२			

क्र.सं.	टेबलटेनिस	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	स्यान्टु श्रेष्ठ			१		दोलखा	
२	पुरुषोत्तम बज्राचार्य			१		ललितपुर	
३	शिव सुन्दर गोथे				पुरुष टिम	भक्तपुर	
४	संयोग कपाली					ललितपुर	
५	विनेश खनीया		१			लम्जुङ्ग	
६	स्यान्टु श्रेष्ठ					दोलखा	दोहोरो पदक
७	पुरुषोत्तम बज्राचार्य					ललितपुर	
८	नविता श्रेष्ठ				महिला टिम	काठमाण्डौ	
९	एलिना महर्जन					काठमाण्डौ	
१०	रबिना महर्जन			१		काठमाण्डौ	
११	सिक्का सुवाल					भापा	
१२	दिक्षा तामाङ्ग					काभ्रे	
१३	स्यान्टु श्रेष्ठ			१	मेन्स डबल	दोहोरो पदक	
१४	विनेश खनीया						
१५	स्यान्टु श्रेष्ठ			१	मिक्स डबल		
१६	नविता श्रेष्ठ						
कुल पदक			१	५			

क्र.सं.	कुस्ती	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	संगीता धामी	१			55kg	कञ्चनपुर	
२	अम्बिका भण्डारी		१		53kg	कञ्चनपुर	
३	सिवाङ्गी दुवे		१		53kg	कञ्चनपुर	
४	सुशिला चन्द		१		65kg	कञ्चनपुर	
५	निर्मला जागरी		१		72kg	नेपाल प्र.	
६	मनिषा सिंह			१	50kg	कञ्चनपुर	
७	कोमल खत्री			१	59kg	कञ्चनपुर	
८	नरेश यादव			१	57kg	पर्सा	
९	सरोज यादव			१	65kg	पर्सा	
१०	सुरेश चुनारा			१	70kg	डडेलधुरा	
११	बुन्नीलाल राउत			१	79kg	बारा	
१२	सुमिर कुमार शाह			१	92kg	पर्सा	
१३	राज यादव			१	125kg	पर्सा	
कुल पदक		१	४	८			

क्र.सं.	साईक्लिङ्ग	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	बुद्धी ब. तामाङ्ग	१			Cross Country	नुवाकोट	
२	लक्ष्मी मगर	१			Cross Country	नुवाकोट	
३	राजेश मगर	१			Down Hill	ललितपुर	
४	निश्मा श्रेष्ठ	१			Down Hill	काभ्रे	देवेन्द्र बस्न्यात,
५	राजीब राई		१		Cross Country	संखुवासभा	
६	उषा खनाल		१		Cross Country	गोरखा	
७	निरभ श्रेष्ठ		१		Down Hill	काठमाण्डौ	
८	जमुना थापा		१		Down Hill	कास्की	
९	प्रचित थापा मगर			१	Down Hill	काठमाण्डौ	
१०	ओक्केष बज्राचार्य			१	Cross Country	ललितपुर	
कुल पदक		४	४	२			

क्र.सं.	एथलेटिक्स	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	किरण सिं बोगटी	१			म्याराथन	कैलाली	
२	गोपीचन्द पार्की	१			5000 M	कैलाली	
३	सन्तोषी श्रेष्ठ	१			10000 M	धादिङ्ग	
४	पुष्पा भण्डारी		१		म्याराथन	सल्यान	
५	हरि कुमार रिमाल			१	5000 M	धादिङ्ग	
६	टंक कार्की			१	1500 M	ओखलढुङ्गा	
७	सोम वहादुर कुमाल			१	800 M	गोर्खा	
८	दिपक अधिकारी			१	10000 M	धादिङ्ग	
कुल पदक		३	१	४			

क्र.सं.	आर्चरी	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	इमायुम राई		१		मिक्स टिम	खोटाङ्ग	
२	सनातन मल्ल					धनुषा	
३	रमेश भट्टचन			१	पुरूष टिम	काठमाण्डौ	
४	योगेन्द्र शेरचन					कास्की	
५	सनातन मल्ल					धनुषा	दोहोरो पदक
६	मीन प्रसाद गौचन					रूपन्देही	
७	रश्मी दर्लामी			१	महिला टिम	सिन्धुली	
८	मञ्जु बजगाई					ललितपुर	
९	इमायुम राई					खोटाङ्ग	
१०	मोनिका राना मगर					धनकुटा	
कुल पदक			१	२			

क्र.सं.	बीच भलिवल (महिला तर्फ)	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	विनीता बुढाथोकी			१		इलाम	
२	नेविका चौधरी					कैलाली	
कुल पदक				१			

क्र.सं.	महिला भलिबल	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	प्रतिभा माली		१			काठमाण्डौ	
२	सरस्वती चौधरी					कैलाली	
३	निरुता ठगुन्ना					दार्चुला	
४	उनिषा भण्डारी					तनहु	
५	अरुणा शाही					म्याग्दी	
६	सुनीता खड्का					ओखलढुंगा	
७	पुनम चन्द					कञ्चनपुर	
८	सोफीया पुन					वाग्लुङ्ग	
९	हिरा के.सी					पर्वत	
१०	उषा विष्ट					कञ्चनपुर	
११	रेश्मा भण्डारी					काठमाण्डौ	
१२	जानकी भण्डारी					डोटी	
१३	कमला पुन					म्याग्दी	
१४	सलीना श्रेष्ठ					काठमाण्डौ	
कुल पदक			१				

क्र.सं.	टेनिस	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	संरक्षक भुषण बज्राचार्य			१	पुरुष टिम	ललितपुर	
२	प्रनव खनाल					ललितपुर	
३	प्रदिप खड्का					कास्की	
४	सन्तोष खत्री					ललितपुर	
५	नबिन मगर					म्याग्दी	
६	सम्यक भुषण बज्राचार्य						

७	प्रेरणा कोईराला					ललितपुर	दाहारा पदक
८	सलोनी तामाङ्ग					मोरङ्ग	दाहारा पदक
९	अभिलाषा विष्ट			१	महिला टिम	भापा	
१०	आइरा मर्हीनिसा राउत					ललितपुर	
११	रायना शाह					भापा	
१२	प्रकृती श्रेष्ठ					काठमाण्डौ	
१३	प्रेरणा कोईराला			१	महिला डवल		
१४	सलोनी तामाङ्ग						
१५	अभिलाषा विष्ट			१	महिला डवल		
१६	आइरा मर्हीनिसा राउत						दाहारा पदक
१७	प्रेरणा कोईराला			१			
कुल पदक				५			

क्र.सं.	बास्केटवल	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	सदीना श्रेष्ठ					ललितपुर	
२	एलीना गुरुङ्ग					कास्की	
३	माया स्याङ्तान					मकवानपुर	
४	मुना महर्जन					काठमाण्डौ	
५	प्रतिक्षा मगर					उदयपुर	
६	रचना श्रेष्ठ		१		महिला टिम	गोरखा	
७	प्रेदिका महर्जन					काठमाण्डौ	
८	अनुषा मल्ल					तनहु	
९	अलिषा मल्ल					काठमाण्डौ	
१०	प्रिती तुलाचन					वाग्लुङ्ग	
११	श्रेया खड्का					काठमाण्डौ	
१२	आशा राई					खोटाङ्ग	

१	विजय वुर्जा			१	पुरुष टिम	इलाम	
२	सदिस प्रधान					काठमाण्डौ	
३	विक्रम जोशी					भक्तपुर	
४	मनेस राज राजोपाध्याय					भक्तपुर	
५	विनोद महर्जन					ललितपुर	
६	आयुष सिंह					ललितपुर	
७	सौरभ श्रेष्ठ					काठमाण्डौ	
८	अशिम श्रेष्ठ					काठमाण्डौ	
९	दिवेश्वर शाह					धनुषा	
१०	विकास गुरुङ्ग					सिन्धुपाल्चोक	
११	विनोद श्रेष्ठ					काठमाण्डौ	
१२	मविन्द्र भण्डारी					काठमाण्डौ	
१	अजय कुशवाह	१		३ X ३ पुरुष टिम	बारा		
२	मनिष के.सी.				काठमाण्डौ		
३	आशिष बस्नेत				सर्लाही		
४	निकेश मगर				मकवानपुर		
१	मिना गुरुङ्ग	१		३ X ३ महिला टिम	सिन्धुपाल्चोक		
२	सोनी वाईवा				काठमाण्डौ		
३	गरिशा सिलवाल				भापा		
४	रवीना अधिकारी				भापा		
कुल पदक			२	२			

क्र.सं.	पौडी	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	गौरीका सिंह	४			200 m free style	बझाङ्ग	
					200 m back stroke		
					400 m free style		
					100 m free style		
२	गौरीका सिंह		२		50 m back stroke		
					100 m back stroke		

३	दुवाना लामा		२		200 m breast stroke	मनाङ्ग	
					200 m butterfly		
४	टिसा शाक्य			१	200 m Ind.Midley	काठमाण्डौ	
५	अनुश्रिया तन्दुकार			१	400×100 m free style	काठमाण्डौ	
६	गौरीका सिंह					४ जना खेलाडीले मात्र पदक प्राप्त गरेको	
७	दुवाना लामा						
८	टिसा शाक्य						
९	अनुश्रिया तन्दुकार			१	400×200 m free style		४ जना खेलाडीले मात्र पदक प्राप्त गरेको
१०	गौरीका सिंह						
११	दुवाना लामा						
१२	टिसा शाक्य			१	Free Style Relay	४ जना खेलाडीले मात्र पदक प्राप्त गरेको	
१३	अनुश्रिया तन्दुकार						
१४	गौरीका सिंह						
१५	दुवाना लामा						
१६	टिसा शाक्य						
कुल पदक		४	४	४			

क्र.सं.	स्क्वास	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	कृष्णा थापा			१	टिम इभेन्टस्	गोरखा	
२	भावना सुनुवार					रामेछाप	
३	विपना ब्लोन					काभ्रे	
४	स्वस्थानी श्रेष्ठ					दोलखा	
५	अमृत थापामगर			१	टिम इभेन्टस्	गोरखा	
६	दिपक थापा					महोत्तरी	
७	अमिर ब्लोन					काभ्रे	
८	अहरान्त केशर सिंह					काठमाण्डौ	
कुल पदक				२			

क्र.सं.	पुरुष फुटबल	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	अर्पण कार्की	१			पुरुष टिम	कञ्चनपुर	
२	दिप कार्की		दोलखा				
३	अनन्त तामाङ्ग		भापा				
४	राजिव लोप्चान		काठमाण्डौ				
५	विकास खवास		मोरङ्ग				
६	छिरिङ्ग गुरुङ्ग		इलाम				
७	सुमन अर्याल		नवलपरासी				
८	हेमन्त थापा मगर		सुनसरी				
९	सेसाङ्ग आङ्गदम्बे		भापा				
१०	नितीन थापा		रुपन्देही				
११	तेज तामाङ्ग		काभ्रे				
१२	विक्रम लामा		काभ्रे				
१३	सुजल श्रेष्ठ		धनकुटा				
१४	राजेश परियार		चितवन				
१५	सुनिल बल		मकवानपुर				
१६	प्रिजेन तामाङ्ग		काभ्रे				
१७	मिक्चेन तामाङ्ग		मोरङ्ग				
१८	अभिषेक रिजाल		नुवाकोट				
१९	रेजिन सुब्बा		भापा				
२०	विकेश कुथु		सिन्धुपाल्चोक				
कुल पदक		१					

क्र.सं.	महिला फुटबल	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	सरु लिम्बु					मोरङ्ग	
२	मंजली योज्जन					रौतहट	
३	एञ्जलीला तुम्वापो सुब्बा					पाँचथर	
४	हिरा कुमारी भुजेल					उदयपुर	
५	गिता राना					सुर्खेत	
६	मनमाया लिम्बु					मोरङ्ग	
७	अनिता बस्नेत					तेह्रथुम	
८	सावीत्रा भण्डारी					लमजुङ्ग	
९	अनिता के.सी.					रौतहट	
१०	पुजा राना		१		महिला टिम	बाँके	
११	पुनम जर्गा मगर					रौतहट	
१२	अंजना राना मगर					रौतहट	
१३	इन्दिरा राई					मोरङ्ग	
१४	विमला चौधरी					कैलाली	
१५	दिपा राई					उदयपुर	
१६	उषा नाथ					कैलाली	
१७	निरु थापा					बाँके	
१८	रेनुका नगरकोटी					रौतहट	
१९	कविता धिमाल					मोरङ्ग	
२०	अमृता जैशी					कैलाली	
कुल पदक			१				

क्र.सं.	जुडो	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	देबिका खड्का	१			52kg	भापा	
२	पुनम श्रेष्ठ	१			78 kg	ललितपुर	
३	मनिता श्रेष्ठ प्रधान		१		57kg	पाँचथर	
४	निर्मला घर्तिमगर		१		63kg	बाँके	
५	बिनिता मगर		१		70kg	धनकुटा	
६	आकृति जोशी		१		+78kg	काठमाण्डौ	
७	इन्द्र बहादुर श्रेष्ठ		१		66kg	सिन्धुपाल्चोक	
८	संजित डंगोल		१		73kg	नुवाकोट	
९	उमेश मगर			१	60kg	रामेछाप	
१०	श्रीराम मकाजु			१	90kg	भक्तपुर	
११	रमेश बहादुर चन्द			१	100kg	बैतडी	
१२	राजन जोशी			१	+100kg	ललितपुर	
१३	सोनीया भट्ट			१	48kg	बाँके	
१४	सुमित्रा राई			१	57kg	इलाम	
१५	मनिता श्रेष्ठ प्रधान				57kg	पाँचथर	
१६	दिपा गुरुङ्ग				++70kg	बाँके	
१७	निशा चौधरी				70kg	सुनसरी	
१८	आकृति जोशी				++70kg	काठमाण्डौ	विरेन्द्र रंजित, मु.प
१९	निर्मला घर्तिमगर				70kg	बाँके	
२०	सुनिल नगरकोटी				73kg	रसुवा	
२१	पवन कुमार श्रेष्ठ				90kg	धादिङ्ग	
२२	संजित डंगोल				73kg	नुवाकोट	
२३	शिब बहादुर बराम				+90kg	गोर्खा	
२४	राजन जोशी				+90kg	ललितपुर	
२५	मनिष महतो				90kg	चितवन	
कुल पदक		२	६	६			

क्र.सं.	तेक्वान्दो	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	काजल श्रेष्ठ	१			क्यारोगी	सिन्धुपाल्चोक	
२	संगीता बस्याल	१			क्यारोगी	चितवन	
३	बीर वहादुर महारा	१			क्यारोगी	कञ्चनपुर	
४	भुपेन श्रेष्ठ	१			क्यारोगी	मोरङ्ग	
५	सक्षम कार्की	१			क्यारोगी	काठमाण्डौ	
६	सिना लिम्बु मादेन	१			पुम्से	सुनसरी	
७	पार्वती गुरुङ्ग	१			पुम्से	लमजुङ्ग	दाहारा पदक
८	आयशा शाक्य	१			पुम्से	ललितपुर	
९	कमल श्रेष्ठ	१			पुम्से	अर्घाखाँची	
१०	आयशा शाक्य	१			पेयर पुम्से	ललितपुर	
११	संजिव कुमार ओभा		मकवानपुर				
१२	अस्मिन राउत			१	पेयर पुम्से	काठमाण्डौ	
१३	सिना लिम्बु मादेन					सुनसरी	दाहारा पदक
१४	जीत वहादुर बोट			१	पेयर पुम्से	चितवन	
१५	पार्वती गुरुङ्ग					लमजुङ्ग	
१६	निषा दर्नाल				टिम पुम्से	मकवानपुर	
१७	स्वस्तीका तामाङ्ग	१				भोजपुर	
१८	संजीला तिमिल्सना					धादिङ्ग	
१९	निता गुरुङ्ग				टिम पुम्से	सुनसरी	
२०	प्रसशा क्षेत्री	१				स्याङ्जा	
२१	सुशिला राई					सुनसरी	
२२	शिषिर श्रेष्ठ				टिम पुम्से	चितवन	
२३	अस्मिन राउत			१		काठमाण्डौ	दाहारा पदक
२४	दिपेन्द्र गुरुङ्ग					कैलाली	
२५	कमल श्रेष्ठ				टिम पुम्से	अर्घाखाँची	
२६	जीत वहादुर बोट			१		चितवन	
२७	प्रेम वहादुर लिम्बु					संखुवासभा	
२८	निमा गुरुङ्ग		१		क्यारोगी	मुस्ताङ्ग	
२९	किरण आले		१		क्यारोगी	रुपन्देही	
३०	अप्सरा कार्की		१		क्यारोगी	भोजपुर	

३१	मनीता शाही		१		क्यारोगी	काठमाण्डौ	
३२	निषा रावल		१		क्यारोगी	काठमाण्डौ	
३३	कृष्ण वहादुर तामाङ्ग		१		पुम्से	नुवाकोट	
३४	युनिषा राई			१	क्यारोगी	खोटाङ्ग	
३५	अस्मिता खड्का			१	क्यारोगी	काठमाण्डौ	
३६	मनोज मल्ल			१	क्यारोगी	कञ्चनपुर	
३७	गोविन्द आले			१	क्यारोगी	रुपन्देही	
३८	ज्ञानेन्द्र हमाल			१	क्यारोगी	दोलखा	
३९	निश्चल मान श्रेष्ठ			१	क्यारोगी	पर्सा	
४०	रेजिन रिमाल			१	पुम्से	नुवाकोट	
कुल पदक		१२	६	११			

क्र.सं.	पुरुष क्रिकेट	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	करण के.सी.			१	पुरुष टिम	बाग्लुङ्ग	
२	बिनोद भण्डारी					कञ्चनपुर	
३	सन्दिप जोरा					कञ्चनपुर	
४	पवन सराफ					कलैया	
५	एमडी एरिफ सेख					विरगञ्ज	
६	रोहित पौडेल					नवलपरासी	
७	ललित नारायण राजवंशी					मोरङ्ग	
८	अभिनास बोहोरा					नेपालगञ्ज	
९	कुशल भुर्तेल					रुपन्देही	
१०	दिपेन्द्र सिंह ऐरे					कञ्चनपुर	
११	सोमपाल कामी					गुल्मी	
१२	रसिद खान					पर्सा	
१३	पारस खड्का					काठमाण्डौ	
१४	ज्ञानेन्द्र मल्ल					काठमाण्डौ	
१५	सुसान भारी					नवलपरासी	
कुल पदक				१			

क्र.सं.	महिला क्रिकेट	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	रुबीना क्षेत्री बेलवासी			१	महिला टिम	भापा	
२	सिता राना मगर					नेपालगञ्ज	
३	करुणा भण्डारी					काठमाण्डौ	
४	काजल श्रेष्ठ					भापा	
५	सरीता मगर					सोलुखुम्बु	
६	इन्दु वर्मा					वुटबल	
७	कवीता कुँवर					धनगढी	
८	रोमा थापा					भापा	
९	अप्सरा वेगम					भापा	
१०	अन्जली चन्द					वैतडी	
११	सोनु खड्का					धनगढी	
१२	ममता चौधरी					सर्लाही	
१३	डली भट्ट					कञ्चनपुर	
१४	सरस्वती चौधरी					सर्लाही	
१५	शान्ति (सुमन) खतिवडा					भापा	
कुल पदक				१			

क्र.सं.	पुरुष खो खो	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	इन्दल कुमार राय कुर्मी			१	पुरुष टिम	धनुषा	
२	श्याम कुमार बुढाथोकी					सिन्धुली	
३	धन प्रसाद चौधरी					रुपन्देही	
४	हेमराज पनेरु					कैलाली	
५	कुशल मेचे					भापा	
६	टेक बहादुर साक्की					सुर्खेत	
७	बुद्ध कुमार थापा					धनुषा	
८	गोपी प्रसाद तिमसीना					वर्दिया	
९	भरत सारु					रुपन्देही	
१०	तिलक सिंजाली					पाल्पा	
११	गौरव रोकाय					वर्दिया	

१२	मिलन कुमार राय					धनुषा	
१३	गणेश विश्वकर्मा					कैलाली	
१४	राजन बल					मकवानपुर	
१५	सन्तोष वोहरा					कञ्चनपुर	
कुल पदक				१			

क्र.सं.	महिला खो खो	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	सरस्वती कठायत		१		महिला टिम	अछाम	
२	दिल कुमारी तामाङ्ग			कञ्चनपुर			
३	बिनु तामाङ्ग			चितवन			
४	धनमाया दर्लामी			वाग्लुङ्ग			
५	सिता शाह			धनुषा			
६	निर्मला गिरी			वर्दिया			
७	पुनम थारु			वर्दिया			
८	दिपा विश्वकर्मा			वर्दिया			
९	अञ्जली थापा			रुपन्देही			
१०	मानमती धामी			कञ्चनपुर			
११	सुनिता भुजेल			धादिङ्ग			
१२	पुजा ओड			महाकाली			
१३	आसा थारु			वर्दिया			
१४	करिष्मा वोगटी			वर्दिया			
१५	सुमित्रा चौधरी			दाङ्ग			
कुल पदक			१				

क्र.सं.	महिला ह्याण्डबल	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	राम कुमारी चौधरी		१		महिला टिम	वर्दिया	
२	कविता राई			खोटाङ्ग			
३	दुर्गा बोहरा			धनगडी			
४	शान्तिकला राई			खोटाङ्ग			
५	देव कुमारी बास्कोटा			मकवानपुर			

६	बविता श्रेष्ठ					उदयपुर	
७	सारदा वि.क.					रुकुम	
८	उमा राई					भोजपुर	
९	बन्दना राई					खोटाङ्ग	
१०	संगिता चौधरी					धनगडी	
११	निशा राई		१		महिला टिम	उदयपुर	
१२	रञ्जना राई					उदयपुर	
१३	भिन्न माया थापा					कास्की	
१४	अर्चना न्यौपाने					भैरहवा	
१५	कल्पना वली					बाँके	
१६	आईता लामु शेर्पा					दोलखा	
कुल पदक			१				

क्र.सं.	महिला कवडी	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	अनुजा कुलड राई					भापा	
२	मेनुका राजवशी					मोरङ्ग	
३	मानमति विष्ट					कञ्चनपुर	
४	जयन्ती बडु					कञ्चनपुर	
५	कोषमाया वस्नेत					पर्सा	
६	कमला थापा		१		महिला टिम	कैलाली	
७	गंगा धामी					कञ्चनपुर	
८	हरिना थापा					कञ्चनपुर	
९	सरीता भुजेल					धादिङ्ग	
१०	रविना चौधरी					कञ्चनपुर	
११	पुस्तीका चौधरी					सप्तरी	
१२	इसुदा गिरी					भक्तपुर	
कुल पदक			१				

क्र.सं.	ब्याडमिन्टन	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	रत्न जित तामाङ्ग			१	व्यक्तिगत	भोजपुर	
२	प्रिन्स दाहाल			१	मेन्स डवल	दार्चुला	
३	प्रफुल्ल महर्जन					ललितपुर	
४	बिकाश श्रेष्ठ			१	मिक्स डवल	ललितपुर	
५	अनुमाया राई					ओखलढुङ्गा	
६	रत्न जित तामाङ्ग			१	पुरुष टिम	भोजपुर	दाहारा पदक
७	दिपेश धामी					कञ्चनपुर	
८	विकास श्रेष्ठ					भोजपुर	
९	प्रिन्स दाहाल					दार्चुला	
१०	नविन श्रेष्ठ					भोजपुर	
११	बिष्णु कटुवाल					सार्लही	दाहारा पदक
१२	साजन कृष्ण ताम्राकार					ललितपुर	
१३	जिबन आचार्य					खोटाङ्ग	
१४	प्रफुल्ल महर्जन					ललितपुर	दाहारा पदक
१५	सुनिल जोशी					दार्चुला	
१६	नङ्गसल तामाङ्ग			१	महिला टिम	भोजपुर	
१७	रसीला महर्जन					ललितपुर	
१८	अमिता गिरी					भापा	
१९	जेसिका गुरुङ्ग					भापा	
२०	सिता राई					भोजपुर	
२१	शोभा गौचन					काठमाण्डौ	
२२	सिमा राजवंशी					मोरङ्ग	
२३	निता लमसाल					मोरङ्ग	
२४	अनुमाया राई					ओखलढुङ्गा	
२५	पुजा श्रेष्ठ					मोरङ्ग	
कुल पदक				५			

क्र.सं.	ट्रयाथोलन	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	सोनी गुरुङ्ग	१				धादिङ्ग	
२	हिमाल टमाटा	१			दुवाथोलन	कञ्चनपुर	
३	सोनी गुरुङ्ग		१		टिम	धादिङ्ग	दाहारा पदक
४	केशरी थापामगर			तनहुँ			
५	बसन्त थारु			वर्दिया			
६	दिपेश चौधरी			वर्दिया			
७	लक्ष्मण मल्ल		१		दुवाथोलन	धादिङ्ग	
८	हुमी बुढामगर		१		टिम	प्युठान	
९	बसन्त थारु			१		वर्दिया	दाहारा पदक
कुल पदक		२	३	१			

क्र.सं.	भारोत्तोलन	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	सञ्जु चौधरी	१			५९ के.जी.	बाँके	
२	बिकाश थापा	१			८९ के.जी.	पर्सा	
३	अस्मिता राई		१		८७ के.जी.	नुवाकोट	
४	बिशाल सिं बिष्ट		१		९६ के.जी.	कञ्चनपुर	
५	सागर भण्डारी		१		१०९ के.जी.	कञ्चनपुर	
६	संगीता राई			१	४५ के.जी.	उदयपुर	
७	देबी कुमारी चौधरी			१	६४ के.जी.	सप्तरी	
८	राजलक्ष्मी थापा			१	७१ के.जी.	भापा	
९	तारादेबी पुन			१	७६ के.जी.	पर्वत	
१०	लक्ष्मी बन			१	८१ के.जी.	भक्तपुर	
११	मनकुमारी कुमाल			१	८७ के.जी.	तनहुँ	
१२	तुलाराम महतो			१	५५ के.जी.	नवलपरासी	
१३	कमल वहादुर अधिकारी			१	६७ के.जी.	चितवन	
१४	प्रकाश के.सी.			१	७३ के.जी.	बाँके	
१५	सन्देश गुरुङ्ग			१	१०२ के.जी.	चितवन	
१६	पुकार गुरुङ्ग			१	१०९ के.जी.	चितवन	
कुल पदक		२	३	११			

क्र.सं.	बक्सिङ्ग	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	मिनु गुरुङ्ग	१			54 kg	चितवन	
२	सनिल शाही	१			60 kg	काठमाण्डौ	
३	भुपेन्द्र थापा	१			64 kg	रोल्पा	
४	ललिता महर्जन		१		48 kg	काठमाण्डौ	
५	माला राई		१		51 kg	भापा	
६	संगीता सुनार		१		60 kg	कास्की	
७	पुनम रावल		१		64 kg	बाजुरा	
८	गणेश प्रधान		१		91 kg	धादिङ्ग	
९	आशिष दुवाडी		१		+91 kg	धादिङ्ग	
१०	सुशिल थापामगर			१		काठमाण्डौ	
११	तेज वहादुर देउवा			१	52 kg	डडेलधुरा	
१२	पुरन राई			१		मकवानपुर	
१३	चन्द्रकला थापा			१	57 kg	दैलेख	
१४	बिकाश लामा			१	69 kg	मकवानपुर	
१५	अर्जुन सिंगु			१	62 kg	भापा	
कुल पदक		३	६	६			

क्र.सं.	फेन्सिङ्ग	स्वर्ण	रजत	कास्य	इभेन्टस्	जिल्ला	कैफियत
१	रबिना थापा		१		सेवर	काभ्रे	
२	रबिना थापा					काभ्रे	दाहारा पदक
३	अस्मिता बस्नेत		१		वुमन टिम सेवर	धनुषा	
४	कमला श्रेष्ठ					भापा	
५	शिक्षा नापीत					काठमाण्डौ	
६	रमा सिंह					बाजुरा	
७	अन्जु तामाङ्ग		१		वुमन टिम फोयल	नुवाकोट	
८	गोमा आचार्य					रुपन्देही	
९	अनिता अधिकारी					रामेछाप	
१०	जानुका स्याङ्गतान					रसुवा	
११	अनिता कार्की		१		वुमन टिम इपी	रामेछाप	

१२	इन्दीरा पौडेल				रामेछाप	
१३	सिता पाठक				स्याङ्जा	
१४	इन्दीरा पौडेल		१	इपी	दाहारा पदक	
१५	जानुका स्याङ्गतान		१	इपी		
१६	रमा सिंह		१	फोयल		
१७	अस्मिता बस्नेत		१	सेवर		
१८	जलेन्द्र व.शाही		१	म्यान टिम फोयल	वाजुरा	
१९	राजनराज खड्का				रामेछाप	
२०	ज्ञानेन्द्र तिमिलसिना				सिन्धुपाल्चोक	
२१	राकेश महर्जन				ललितपुर	
२२	अमित भण्डारी		१	म्यान टिम सेवर	काठमाण्डौ	
२३	दिनेश पाण्डे				कञ्चनपुर	
२४	राजेन्द्र गजुरेल				चितवन	
२५	पायस योज्जन				दोलखा	
कुल पदक			४	६		
कुल जम्मा पदक		५१	६०	९६		

अनुसूची २
Asian Games

S.N.	Players	Game	Medal	Venue
1	Lt. Dal Bahadur Ranamagar	Boxing	Bronze	Seoul, South Korea / 1986
2	Tul Bahadur Thapa	Boxing	Bronze	Seoul, South Korea / 1986
3	Sushil Pokharel	Boxing	Bronze	Seoul, South Korea / 1986
4	Manoj Bahadur Shrestha	Boxing	Bronze	Seoul, South Korea / 1986
5	Raj Kumar Rai	Tae-Kwando	Bronze	Seoul, South Korea / 1986
6	Bidhan Lama	Tae-Kwando	Bronze	Seoul, South Korea / 1986
7	Raj Kumar Gharti Kshetri	Tae Kwando	Bronze	Seoul, South Korea / 1986
8	Raj Kumar Budhathoki	Tae-Kwando	Bronze	Seoul, South Korea / 1986
9	Chitra Bahadur Gurung	Boxing	Bronze	Beijing, China / 1990
10	Mana Bahadur Shahi	Tae-Kwando	Bronze	Hiroshima, Japan / 1994
11	Sita Rai	Karate	Bronze	Hiroshima, Japan / 1994
12	Sabita Rajbhandari	Tae-Kwando	Silver	Bangkok, Thailand / 1998
13	Kishor Shrestha	Tae-Kwando	Bronze	Bangkok, Thailand / 1998
14	Sapana Malla	Tae-Kwando	Bronze	Bangkok, Thailand / 1998
15	Samar Bahadur Gole	Karate	Bronze	Bangkok, Thailand / 1998
16	Deepak Bista	Tae-Kwando	Bronze	Bussan, South Korea / 2002
17	Renuka Magar	Tae-Kwando	Bronze	Bussan, South Korea / 2002
18	Ritu Jimi Rai	Tae-Kwando	Bronze	Bussan, South Korea / 2002
19	Deepak Bista	Tae-Kwando	Bronze	Doha, Qatar / 2006
20	Manita Shahi	Tae-Kwando	Bronze	Doha, Qatar / 2006
21	Ayesha Shakya	Tae-Kwando	Bronze	Doha, Qatar / 2006
22	Deepak Maharjan	Boxing	Bronze	Guangzhou, Chaina / 2010
23	Bimala Tamang	Karate	Bronze	Incheon, South Korea/2014
24	Bimal Adhikari Bijaya Gautam Shushil Gurung Yukesh Gurung Bishal Thapa	Paragliding Team Cross Country	Silver	Jakarta Palembang, Indonesia, 2018

अनुसूची-३
ओलम्पिक खेलकुदमा सहभागी खेलाडीहरूको विवरण

18th Olympic, Tokyo, Japan 1964				
S.N.	Name of Athletes	Sports	Medal	Remarks
1	Bhupendra Silwal	Athletics	-	-
2	Ganga Bahadur Thapa	Athletics	-	-
3	Nama Singh Thapa	Boxing	-	-
4	Om Prasad Pun	Boxing	-	-
5	Ram Prasad Gurung	Boxing	-	-
20th Olympic, Munich, Germany 1972				
6	Jit Bahadur K.c.	Athletics	-	-
7	Bhakta Bahadur Sapkota	Athletics	-	-
21st Olympic, Montreal 1976				
8	Baikuntha Manandhar	Athletics	-	-
22nd Olympics, Mosco, Russia 1980				
9	Baikuntha Manandhar	Athletics	-	-
10	Nara Bahadur Dahal	Athletics	-	-
11	Raghuraj Wanta	Athletics	-	-
12	Laxman Basnet	Athletics	-	-
13	Mukundahari Shrestha	Athletics	-	-
14	Umesh Maskey	Boxing	-	-
15	Rabi Raj Thapa	Boxing	-	-
16	Narendra Pomu	Boxing	-	-

17	Lt. Puskardwhoj Shahi	Boxing	-	-
18	Bishnu Malakar	Boxing	-	-
19	Ashok Kumar Shahi	Weightlifting	-	-
20	Rajendra Pradhan	Weightlifting	-	-
23rd Olympics, Los Angeles, USA 1984				
21	Baikuntha Manandhar	Athletics	-	-
22	Amiri Yadav	Athletics	-	-
23	Arjun Pnadit	Athletics	-	-
24	Puspa Raj Ojha	Athletics	-	-
25	Jodha Gurung	Athletics	-	-
26	Umesh Maskey	Boxing	-	-
27	Lt. Dal Bahadur Rana Magar	Boxing	-	-
28	Prabin Tuladhar	Boxing	-	-
29	Mana Bahadur Shrestha	Boxing	-	-
30	Surendra Hamal	Weightlifting	-	-
31	Jagdish Pradhan	Weightlifting	-	-
24th Olympics, Seoul, Korea 1988				
32	Baikuntha Manandhar	Athletics	-	-
33	Raj Kumari Pandey	Athletics	-	-
34	Menuka Raut	Athletics	-	-
35	Hari Bahadur Rokaya	Athletics	-	-
36	Krishna Bahadur Basnet	Athletics	-	-
37	Tika Bogati	Athletics	-	-
38	Dambar Kunwar	Athletics	-	-
39	Lt. Dala Bahadur Rana Magar	Boxing	-	-
40	Bishnu Bahadur Singha	Boxing	-	-

41	Jhapat S. Bhujel	Boxing	-	-
42	Ram Bahadur Giri	Boxing	-	-
43	Damber Dhwoj Bhatta	Boxing	-	-
44	Ganga Bahadur Dangol	Judo	-	-
45	Rishiram Pradhan	Judo	-	-
46	Parbati Thapa	Shooting	-	-
47	Lt. Bharat Saud	Weightlifting	-	-
48	Bidhan Lama	Taekwondo	Bronze	Exhibition Game
49	Lt. Man Bahadur Tamang	Taekwondo	-	-
25th Olympics, Barcelona, Spain 1992				
50	Hari Bahadur Rokaya	Athletics	-	-
51	Anita Shrestha	Shooting	-	-
52	Narayan Gurung	Taekwondo	-	-
53	Pramila Thapa	Taekwondo	-	-
54	Sita Rai	Taekwondo	-	-
26th Olympics, Atlanta, USA 1996				
55	Sunil Joshi	Weightlifting	-	-
56	Bimala Rana Magar	Athletics	-	-
57	Tika Bogati	Athletics	-	-
58	Bibhaswori Rai	Shooting	-	-
59	Nisma Gurung	Swimming	-	-
60	Sitaram Shahi	Swimming	-	-
27th Olympics, Sydney, Australia 2000				
61	Gyan Bahadur Bohara	Athletics	-	-
62	Devi Maya Paneru	Athletics	-	-

63	Lt. Chitra Bahadur Gurung	Swimming	-	-
64	Runa Pradhan	Swimming	-	-
65	Bhagawati K.C.	Shooting	-	-
28th Olympics, Athens, Greece 2004				
66	Rajendra Bhandari	Athletics	-	-
67	Kanchi Maya Koju	Athletics	-	-
68	Alice Shrestha	Swimming	-	-
69	Nayana Shakey	Swimming	-	-
70	Tikaram Shrestha	Shooting	-	-
71	Sangina Baidhya	Taekwondo	-	Qualified
29th Olympics, Beijing, China 2008				
72	Arjun Bahadur Basnet	Athletics	-	-
73	Chandra Kala Thapa	Athletics	-	-
74	Karisma Karki	Swimming	-	-
75	Prashiddha Jung Shaha	Swimming	-	-
76	Phool Maya Kyapchhaki	Shooting	-	-
77	Deepak Bista	Taekwondo	-	Qualified
78	Kamal Bahadur Adhikari	Weightlifting	-	-
79	Debu Thapa	Judo	-	-
30th Olympics, London, UK 2012				
80	Prashiddha Jung Shaha	Swimming	-	-
81	Shreya Dhital	Swimming	-	-
82	Pramila Rijal	Athletics	-	-
83	Balkrishna Chaudhari	Athletics	-	-
84	Sheha R.L.Rana	Shooting	-	-

अनुसूची - ४

राष्ट्रिय खेलकुद प्रतिभा सम्मान कार्यक्रमबाट पुरस्कृतहरु

आ. व. २०७०/७१ जनही रु. ५० हजार

१. पारस खड्का, खेलाडी, क्रिकेट, काठमाडौं ।
२. सुनिल लामा, खेलाडी, कराते, काठमाडौं ।
३. चाहाना बमजन, खेलाडी, उसु, सिन्धुपाल्चोक ।
४. नमुना गुरुङ्ग, खेलाडी, फुटबल, मोरङ्ग ।
५. नेपाल भलिबल संघ, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।

आ. व. २०७१/७२ जनही रु. १ लाख

१. सरस्वती चौधरी, खेलाडी, एथ्लेटिक्स, ।
२. याम कुमरी चौलागाईं, खेलाडी, तेक्वान्दो, बारा ।
३. बिमल घर्ती मगर, खेलाडी, फुटबल, नवलपरासी ।
४. सिरिस गुरुङ्ग, खेलाडी, पौडी, काठमाडौं ।
५. रमिला तण्डुकार, खेलाडी, भलिबल, काठमाडौं ।
६. कमल बहादुर अधिकारी, खेलाडी, भारोत्तोलन, चितवन ।
७. दिपक श्रेष्ठ, प्रशिक्षक, कराते, ललितपुर ।
८. सुशिल नरसिंह राना, प्रशिक्षक, एथ्लेटिक्स, काठमाडौं ।
९. नेपाल पारा ओलम्पिक कमिटी, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।

आ. व. २०७२/७३ जनही रु १ लाख

१. विमला तामाङ्ग, खेलाडी, कराते ।
२. सानी चुनारा, खेलाडी, तेक्वान्दो ।
३. सोमपाल कामी, खेलाडी, क्रिकेट ।
४. विक्रम राना, खेलाडी, एथ्लेटिक्स ।
५. केशरी चौधरी, खेलाडी, एथ्लेटिक्स ।
६. विनिता बुढाथोकी, खेलाडी, भलिबल ।
७. सुनिल चौधरी, खेलाडी, एथ्लेटिक्स ।
८. प्रमिला चौधरी, खेलाडी, एथ्लेटिक्स ।

९. सन्जु महर्जन, प्रशिक्षक, कराँते ।
१०. दिपक श्रेष्ठ, खेलाडी, बक्सिङ्ग ।

आ. व. २०७३/७४ जनही रु १ लाख

१. निमा घर्ती, मगर, खेलाडी, उसु ।
२. फुपुल्याहामु खत्री, खेलाडी, जुडो ।
३. नवयुग श्रेष्ठ, खेलाडी, फुटबल ।
४. सन्जिव लामिछाने, खेलाडी, क्रिकेट ।
५. गौरीका सिंह, खेलाडी, पौडी ।
६. विपना परियार, खेलाडी, एथ्लेटिक्स ।
७. निशा रावल, खेलाडी, तेकवान्दो ।
८. कुमार पौडेल, प्रशिक्षक, पारा खेलकुद ।
९. रामनारायण राय, प्रशिक्षक, खो-खो ।
१०. नेपाल ट्राईथलन संघ ।

आ. व. २०७४/७५ जनही रु. १ लाख

१. हरि कुमार रिमाल, खेलाडी, एथ्लेटिक्स म्याराथुन, धादिङ्ग ।
२. किरण कुमार लिम्बु, खेलाडी, फुटबल, धनकुटा ।
३. सिता भण्डारी, खेलाडी, पारा मार्सलआर्ट, दोलखा ।
४. ममिता श्रेष्ठ प्रधान, खेलाडी, जुडो, पाँचथर ।
५. जित बहादुर मोक्तान, खेलाडी, आर्चरी, मकवानपुर ।
६. नडसल तामाङ्ग, खेलाडी, व्याडमिन्टन, भोजपुर ।
७. ईम बहादुर मगर, खेलाडी, भलिबल, कास्की (रु. पचास हजार) ।
८. प्रतिभा माली, खेलाडी, भलिबल, काठमाडौँ (रु. पचास हजार) ।
९. किरण कुमार थापा, प्रशिक्षक, व्याडमिन्टन, ।
१०. दिपक श्रेष्ठ, प्रशिक्षक, कराँते, काठमाडौँ ।

आ. व. २०७५/७६ जनही रु. १ लाख

१. कमल बहादुर अधिकारी, खेलाडी, भारोत्तोलन, चितवन ।
२. यान कुमारी चौलागाई, खेलाडी, तेकवान्दो, बारा ।
३. विश्वरुपा बुढा, खेलाडी, एथ्लेटिक्स, जुम्ला ।
४. निता कुमारी शाह, खेलाडी, भलिबल, अछाम ।
५. सोम बहादुर कुमाल, खेलाडी, एथ्लेटिक्स ।
६. रन्जना धामी, पारा खेलाडी, तेकवान्दो, बारा ।

७. हरि रोकाया, प्रशिक्षक, एथ्लेटिक्स, जुम्ला ।
८. डा. अजय विक्रम ज.ब.रा., खेलचिकित्सक, काठमाडौं ।
९. दिपक थापा, निर्णायक, व्याडमिन्टन, काठमाडौं ।
१०. नेपाल बोसिया संघ, काठमाडौं ।

आ.व. २०७६/७७

१. करण के.सी, खेलाडी ,क्रिकेट, बाग्लुङ्ग ।
२. रजनि श्रेष्ठ, खेलाडी, शारिरीक सुगठन, मोरङ्ग ।
३. सावित्री भण्डारी, खेलाडी, फुटबल, लमजुङ्ग ।
४. भुवन सार्की, खेलाडी , तेकवान्दो, कैलाली ।
५. हिमाल अर्याल, पारा खेलाडी, क्रिकेट, रुपन्देही ।
६. अनु अधिकारी, खेलाडी, कराते, काठमाडौं । (रु.पचास हजार)
७. विक बहादुर थामी, खेलाडी, कराँते, सिन्धुली । (रु.पचास हजार)
८. जगदिश भट्ट, प्रशिक्षक, भलिबल, कैलाली ।
९. सुदिश कुमार पाण्डे, निर्णायक/रेफ्री, फुटबल, सर्लाही ।
१०. शैलेन्द्र राउत, व्वस्थापक, प्याराग्लाइडिङ, ललितपुर ।
११. नेपाल व्याडमिन्टन संघ, काठमाडौं ।
१२. श्री नेपाल उद्योग वाणिज्य संघ, काठमाडौं, प्रायोजक विभिन्न खेल, प्रमाणपत्र सहित सम्मान ।
१३. श्री हंसराज हुलास चन्द, काठमाडौं, प्रायोजक विभिन्न खेल, प्रमाणपत्र सहित सम्मान ।

आ. व. २०७७/७८

सि नं	खेलाडीको नाम/थर	ठेगाना	खेल	विधा	रकम रु
१	मन्देकाजी श्रेष्ठ	मध्यपुर ठिमी १३ भक्तपुर	कराँते	खेलाडी	एक लाख
२	आयषा शाक्य	ललितपुर १६ ललितपुर	तेकवान्दो	खेलाडी	एक लाख
३	लक्ष्मी मगर	विदुर १० नुवाकोट	साईकिलिङ्ग	खेलाडी	एक लाख
४	सुवास तामाङ्ग	कोन्जोसोम ५ ललितपुर	गल्फ	खेलाडी	एक लाख

५	समिर श्रेष्ठ	बागेश्वरी ८ भक्तपुर	शारीरिक सुगठन	खेलाडी	६६,६६६
६	विकास थापा	नैकाप काठमाडौं	भारोत्तोलन	खेलाडी	६६,६६६
७	सन्तोषी श्रेष्ठ	ज्वालामुखी ६ धादिङ्ग	एथ्लेटिक्स	खेलाडी	६६,६६६
८	कुशल श्रेष्ठ	धनकुटा ७ धनकुटा	कराँते	प्रशिक्षक	५० हजार
९	नविन कुमार श्रेष्ठ	कामनपा ३२ कोटेश्वर, काठमाडौं	तेकवान्दो	प्रशिक्षक	५० हजार
१०	धर्म कुमार श्रेष्ठ	तिमाल ४ काभ्रे	जुडो	निर्णायक	एकलाख
११	डा. ज्ञानेन्द्र विक्रम शाह	दरवार ३ गुल्मी	सबै	चिकित्सक	एकलाख
१२=	नेपाल गल्फ सँघ	कामनपा ९ सिनामंगल काठमाडौं	गल्फ	संघ	एकलाख
१३	काठमाडौं महानगर पालिका, काठमाडौं	काठमाडौं	सबै	खेल प्रायोजक	
१४	कतार एयरवेज	काठमाडौं	फुटबल	खेल प्रायोजक	

अनुसूची - ५

आ.व. २०७७/७८ मा सम्मानित हुने खेलाडी तथा प्रशिक्षकहरूको विवरण

क्र.स.	खेलाडी तथा प्रशिक्षकको नाम, थर	ठेगाना
खेलाडीहरू(प्रति खेलाडी रु ४ लाखका दरले नगद पुरस्कार)		
१	किरण कुमार लिम्बु चेम्जोङ (क्याप्टेन)	धनकुटा
२	रन्जित धिमाल	मोरङ
३	रोहित चन्द	दैलेख
४	अनन्त तामाङ	भापा
५	दिनेश राजवंशी	मोरङ
६	त्रिदेव गुरुङ	कास्की
७	सन्जोग राई	सुनसरी
८	रविशंकर पाशवान	बारा
९	तेज तामाङ	काभ्रेपलान्चीक
१०	अन्जन बिष्ट	मकवानपुर
११	अभिषेक रिजाल	नुवाकोट
१२	बिकेश कुथु	सिन्धुपाल्चोक
१३	निशान खड्का	भापा
१४	अजित भण्डारी	कास्की
१५	बिराज महर्जन	काठमाण्डौ
१६	छिरिङ गुरुङ	ईलाम
१७	सुजल श्रेष्ठ	धनकुटा
१८	एरिक बिष्ट	काठमाण्डौ
१८	बिसाल राई	भापा
२०	सुनिल बल	मकवानपुर
२१	दर्शन गुरुङ	ईलाम
२२	भरत खवास	मोरङ
२३	दीप कार्की	दोलखा
प्रशिक्षकहरू(प्रति प्रशिक्षक रु २ लाखका दरले नगद पुरस्कार)		
१	बालगोपाल महर्जन (प्रमुख प्रशिक्षक)	काठमाण्डौ
२	किरण श्रेष्ठ (सहायक प्रशिक्षक)	कास्की
३	बिकास मल्ल (गोलकिपिङ प्रशिक्षक)	काठमाण्डौ

अनुसूची - ६

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयबाट खेलकुद पत्रकारिता पुरस्कारबाट सम्मान हुनेको विवरण

आ.व. २०७४/७५ जनही रु. पचास हजार

१. राजु शिलवाल, काठमाडौं ।
२. निरञ्जन राजवंशी, नुवाकोट ।

आ. व. २०७५/७६

१. राम सुदन तिमिल्सिना, काभ्रे ।
२. प्रदिप कुमार लेखी, सप्तरी ।

आ. व. २०७६/७७

१. ध्रुव कुमार तुलाधर, धादिङ्ग ।
२. रोशन कुमार सिंह, सप्तरी ।
३. केशव पाठक, (मोफसल) कास्की ।
४. लक्ष्मी कार्की, (महिला) काठमाडौं ।

खेलकुद पत्रकारिता पुरस्कार तथा सम्मान तर्फ रु. ५० हजार

१. श्री कमल खत्री, बाँके, लुम्बिनी प्रदेश - नागरिक दैनिक पश्चिमेली संस्करणका सम्पादक

(ख) खेलकुद पत्रकारिता प्रोत्साहन पुरस्कार (महिला वा दलित तर्फ) रु. २५ हजार

१. श्री मुना कार्की, दोलखा, बागमति प्रदेश - राष्ट्रिय समाचार समिति

(ग) खेलकुद पत्रकारिता प्रोत्साहन पुरस्कार प्रदेशगत तर्फ रु. २५ हजार

१. श्री हिमालचन्द्र खरेल, भापा, प्रदेश नं १ - हाम्रो खेलकुद डटकम संवाददाता
२. श्री रञ्जन कुमार भण्डारी, महोत्तरी, प्रदेश नं २ - साप्ताहिक पत्रिका खेलकुद
३. श्री अनिल मल्ल ठकुरी, काठमाडौं, बागमति प्रदेश - नागरिक दैनिक
४. श्री माधव प्रसाद अर्याल, पाल्पा, लुम्बिनी प्रदेश - कान्तिपुर दैनिकका संवाददाता
५. श्री मुक्तिबाबु रेग्मी, दाङ्ग, लुम्बिनी प्रदेश - नेपलेज डटकम
६. श्री भूपेश उपाध्याय, जुम्ला, कर्णाली प्रदेश - बाह्रखरी मिडिया
७. श्री सिताराम ओझा, डोटी, सुदुरपश्चिम प्रदेश - खवरकुञ्ज डटकमक

अनुसूची ७

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयबाट त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूले खेलकुद सम्बन्धी शोधकार्य लेखनमा प्रोत्साहन तथा सहयोग रकम प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूको विवरण

क्र सं	शोध कर्ताको नाम/ ठेगाना	शोध कार्यको शोध विषय शिर्षक आ.व.२०७५/७६
१.	शोभा तिमिल्सिना गोरखा	Physical fitness among girl students of Gandaki rural Municipality in Gorkha.
२.	दिपकराज विष्ट	Physical fitness among the national Basket ball and Kho–Kho players of Nepal.
३.	कल्पना तामाङ	Socio status of Athlets and Non althlate student among secondary level in kathmandu district.

क्र सं	शोध कर्ताको नाम/ ठेगाना	शोध कार्यको शोध विषय शिर्षक आ.व.२०७६/७७
१	रिता न्यौपाने, विहादी ६ पर्वत	SPORTSMFACILITIES AND MANAGEMENT IN COMMUNITY RUN SECONDARY SCHOOL OF BIHADI RURAL MUNICIPALITY I PARBAT DISTRICT
२	मनु राई, एकतिन ७ पाँचथर	PARTICIPATION OF WOMEN IN DIFFERENT SPORTS PROBLEM AND SOLUTION
३	सावित्रा लोहार, गलकोट ११ वाग्लुङ	ONTRIBUTION OF VOLLEYBALL ASSOCIATION FOR THF DEVELOPMENT OF VOLLEYBALL GAME IN NEPAL
४	सुलोचना सिजख्वा, भक्तपुर ३ भक्तपुर	RELATION OF MENSTRUATION CYCLE AND SPORTING PERFORMANCE OF FEMALE ATHLETS OF NATIONAL TEAM OF 13 TH SAG
५	सुवर्ण रोकाहा क्षेत्री, आरुघाट १० गोरखा	DEVELOPMENT OF FUTSAL IN KATHMANDU VALLY
६	सुवास न्यौपाने बुढानिलकण्ठ १२ काठमाडौं	IMPACT OF SOCIO ECONOMIC STATUS OF WOMEN FOOTBALL PLAYERS, COACHES AND REFEREES ON FOOTBALL

आर्थिक वर्ष २०७७/७८

क्र सं	नाम / ठेगाना	शोध विषय
१	श्री सोनम बुद्ध लामा - काभ्रेपलाञ्चोक	Attitude Students towards Role of Sports Teacher in Physical Development of Students
२	श्री चन्दन कोजु - भक्तपुर	Kinanthropometrical Analysis of Selected A-Division Football Player of Nepal
३	श्री चम्पा गुरुङ्ग - स्याङ्जा	Women violence in international sports tournament
४	श्री बिमला तामाङ्ग - भापा	Study of physically disable women athletes in sports
५	श्री रुकेश श्रेष्ठ - काभ्रेपलाञ्चोक	Children Performance on Sports Due to Parents Involvement

सन्दर्भ सामग्री सूचि :

१. नेपाल कानून आयोग (२०७२), नेपालको संविधान, नेपाल कानून आयोग, काठमाडौं
२. राष्ट्रिय योजना आयोग (सन् २०१६ देखि २०३०), दिगो विकासका लक्ष्यहरू, काठमाडौं
३. राष्ट्रिय योजना आयोग (२०७६), पधौं योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/७७ देखि २०८०/८१), काठमाडौं
४. तेह्रौं दक्षिण एशियाली खेलकुद, २०७६, सोभिनर पुस्तक,
५. प्रशासनिक मासिकका विभिन्न अंकहरू
६. राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता सम्पन्न राष्ट्रिय खेलकुदबाट प्रकाशित विभिन्न स्मारिकाहरू
७. अर्थ मन्त्रालयबाट प्रकाशित बजेट बक्तव्य, २०७६
८. युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयबाट कार्यान्वयन भएका विभिन्न कार्यक्रम अभिलेख, २०७५
९. खेलकुद नीति २०६७
१०. बोक्सीको आरोप (कसुर तथा सजाय) ऐन २०७२,
११. मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४,
१२. कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार (निवारण) ऐन, २०७१,
१३. घरेलु हिंसा (कसुर र सजाय) ऐन २०६६,
१४. लैङ्गिक समानता कायम गर्न तथा लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्न केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्ने ऐन २०७२ प्रमाणीकरण मिति २०७२ असोज १०
१५. IOC Gender Equality Review Project 2018, अन्तर्राष्ट्रिय ओलम्पिक कमिटी
१६. महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय (@mowcsc_nepal) बाट प्रकाशित विभिन्न सामग्रीहरू, काठमाडौं ।
१७. राष्ट्रिय महिला आयोगबाट प्रकाशित विभिन्न सामग्रीहरू, काठमाडौं ।
१८. राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्बाट प्राप्त अभिलेख

नेपाल सरकार
युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं ।
२०७८

फोन : ०१-४२००५४०, ४२००५५०
वेबसाइट : www.moys.gov.np, ईमेल : info@moys.gov.np